

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра обліку та оподаткування

Кваліфікаційна робота

магістра

на тему: Облік і аналіз фінансової звітності підприємства в контексті економічної безпеки на КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя»

Виконав: студент 2 курсу, групи 8.0718
спеціальності облік і оподаткування,
освітньої програми облік і аудит
спеціалізації облік і аудит у підприємстві

В.В. Дудченко

Керівник   к.е.н., професор Шмиголь Н.М.

Рецензент   к.е.н., доцент Радева О.Г.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет економічний
Кафедра обліку та оподаткування
Рівень вищої освіти магістр
Спеціальність 071 Облік і оподаткування
Освітня програма облік і аудит
Спеціалізація облік і аудит у підприємстві

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____ Н.М. Шмиголь
«____» _____ 2019 року

**З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТОВІ**

Дудченко Владиславу Валерійовичу

1. Тема роботи: Облік і аналіз фінансової звітності підприємства в контексті економічної безпеки на КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» керівник роботи Шмиголь Надія Миколаївна, д.е.н., професор, затверджені наказом ЗНУ від 04 липня 2019 року № 1110-с.
2. Строк подання студентом роботи 16 грудня 2019 року
3. Вихідні дані до роботи: спеціальна література, законодавчі та нормативні акти, статистичні дані, дані обліку та аналізу ефективності використання основних засобів.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): розкрити теоретичні положення щодо складання фінансової звітності; проаналізувати нормативно-правове регулювання фінансової звітності підприємства, та формування фінансової звітності в зарубіжних країнах; охарактеризувати фінансово-господарську діяльність досліджуваного підприємства; розробити практичні рекомендації щодо удосконалення економічної безпеки на підприємстві; сформулювати систему критеріїв економічної та фінансової безпеки підприємства; запропонувати інструменти та функції служби економічної безпеки на КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя».
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): кваліфікаційна робота містить 4 рис., 20 табл. і 2 формули.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1	д.е.н., професор Шмиголь Н.М.	02.09.2019	02.09.2019
2	д.е.н., професор Шмиголь Н.М.	30.09.2019	30.09.2019
3	д.е.н., професор Шмиголь Н.М.	21.10.2019	21.10.2019

7. Дата видачі завдання: 08 липня 2019 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання плану роботи, підбір літератури	серпень 2019	виконано
2.	Написання вступу	серпень 2019	виконано
3.	Виконання першого розділу	вересень 2019	виконано
4.	Виконання другого розділу	вересень 2019	виконано
5.	Виконання третього розділу	жовтень 2019	виконано
6.	Написання висновків	листопад 2019	виконано
7.	Оформлення роботи, одержання відгуку та рецензії	грудень 2019	виконано
8.	Подання роботи на кафедру	грудень 2019	виконано

Студент _____
(підпис)В.В. Дудченко
(ініціали та прізвище)Керівник роботи _____
(підпис)Н.М. Шмиголь
(ініціали та прізвище)**Нормоконтроль пройдено**Нормоконтролер _____
(підпис)В.В. Сьомченко
(ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 116 с., 4 рис., 20 табл., 12 додатків, 52 літературних джерел.

Об'єктом дослідження є процес удосконалення складання фінансової звітності та її аналіз на прикладі діяльності КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя».

Мета роботи – дослідити особливості складання і обліку фінансової звітності та провести комплексний аналіз господарських операцій пов'язаних зі складанням фінансової звітності, та вплив фінансової звітності на забезпечення рівня економічної безпеки підприємства, на прикладі діяльності КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя».

Методи дослідження – порівняльний, графічний, аналіз і синтез, спостереження, балансовий, монографічний, метод системного аналізу, групування, розрахунковий, теоретичне узагальнення, аналіз динаміки та структури показників, абстрактно-логічний, аналітичне вирівнювання.

За результатами дослідження запропоновано напрями вдосконалення управління фінансово-економічною безпекою підприємства, а саме удосконалено:

– розроблено матрицю співвідношення інструментів та функцій служби економічної безпеки підприємств, яка, на відміну від існуючих, враховує методи диверсифікації, страхування, хеджування, охорони, інформаційної безпеки, кадрової політики, фінансового моніторингу, контролінгу і управлінського обліку та бюджетування, що дозволяє поєднати функції управлінського обліку, фінансового моніторингу, контролінгу в роботі служби економічної безпеки;

– запропоновано систему критеріїв оцінки економічної та фінансової безпеки підприємства, застосування якої сприятиме забезпеченню фінансово-економічної незалежності, ефективності функціонування, здатності до

стабільного розвитку;

– запропонована структурно-логічна модель системи економічної безпеки, яка, на відміну від існуючих, поєднує в собі найголовніші, методи створення і забезпечення системи економічної безпеки, такі, як забезпечення нормативно-правового захисту інтересів підприємства, управління ефективністю використання економічних ресурсів, управління ефективністю та безпекою фінансової діяльності підприємства, забезпечення фізичної безпеки майна та співробітників, тощо;

дістали подальшого розвитку:

– на основі аналізу практики складання фінансової звітності систематизовано склад обов'язкових форм фінансової звітності у зарубіжних країнах, на основі чого зроблено висновок про існування суттєвих відмінностей в обсязі та змісті фінансової інформації, що підлягає обов'язковому розкриттю, відповідній структурі фінансових звітів.

Надані рекомендації створені основу для вирішення проблем обліку та ефективною використання фінансової звітності на досліджуваному підприємстві.

ОБЛІК, ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ, ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА, АНАЛІЗ, СИСТЕМА, ІНСТРУМЕНТИ, ЕФЕКТИВНІСТЬ, ФІНАНСОВИЙ СТАН, СЛУЖБА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ, КРИТЕРІЇ, ЗАГРОЗИ

SUMMARY

Qualification work: 116 p., 4 fig., 9 tabl., 8 applications, 52 references.

Object of a research is process of drawing up and accounting of financial statements and its analysis on the example of activity of UC «Zaporizhzhia International airport».

The work purpose – to investigate features of drawing up and accounting of financial statements and to carry out the complex analysis of economic operations related to drawing up financial statements, and influence of financial statements on ensuring level of economic security of the enterprise, on the example of activity of UC «Zaporizhzhia International airport».

Research methods - comparative, graphic, the analysis and synthesis, observations, balance, monographic, a method of the system analysis, group, settlement, theoretical generalization, the analysis of dynamics and structure of indicators, abstractly logical, analytical alignments.

By results of a research it is offered the directions of improvement of economic security in the context of financial statements of the enterprise, namely it is improved:

- it is developed a matrix a ratio which considers methods: Diversification, insurance, hedging, protection, information security, personnel policy, financial monitoring, controlling and management accounting, budgeting that allows to combine functions of management accounting, financial monitoring, controlling in work of service of economic security;

- the system of criteria of economic and financial security of the enterprise which promotes ensuring financial and economic independence, efficiency of functioning, ability to stable development is offered;

- the offered structurally logical model of a system of economic security which, unlike existing, combines the most important, in my opinion, methods creation and providing a system of economic security, such as providing standard

and legal protection of interests of the enterprise, management of efficiency of use of economic resources, managements of efficiency and safety of financial activity of the enterprise, ensuring physical safety of property and employees, and others;

got further development:

– on the basis of the analysis of the practice of financial reporting, the composition of the obligatory forms of financial statements in foreign countries is systematized, on the basis of which it is concluded that there are significant differences in the amount and content of the financial information, which is subject to the obligatory disclosure, corresponding to the structure of the financial statements.

Recommendations are made created a basis for the solution of problems of account and effective financial statements of use at the studied enterprise.

ACCOUNTING, FINANCIAL STATEMENTS, ECONOMIC SECURITY,
ANALYSIS, EFFICIENCY, SYSTEM, TOOLS, FINANCIAL CONDITION,
SERVICE OF ECONOMIC SECURITY, CRITERIA, THREATS

ЗМІСТ

Завдання на кваліфікаційну роботу	
Реферат	
Summary	
Вступ.....	10
1 Теоретико-методологічні основи формування фінансової звітності підприємства	
1.1 Сутність фінансової звітності підприємства, види та принципи складання.....	15
1.2 Правове регулювання фінансової звітності.....	26
1.3 Аналіз міжнародного досвіду складання фінансової звітності... ..	28
2 Організаційно-аналітичні особливості складання фінансової звітності на КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя»	
2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства.....	39
2.2 Порядок складання фінансової звітності на підприємстві. Види звітностей на підприємстві.....	47
2.3 Аналіз та оцінка стану фінансово-економічної безпеки підприємства.....	59
3 Оцінка впливу фінансової звітності на економічну безпеку КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя»	
3.1 Економічна сутність фінансової звітності як джерело формування економічної безпеки	68
3.2 Концептуальний підхід до забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.....	74
3.3 Шляхи підвищення економічної безпеки на підприємстві.....	86
Висновки.....	101
Перелік посилань.....	105
Додаток А Перелік нормативно-правового забезпечення, яке регулює	

складання і подання фінансової звітності	111
Додаток Б Організаційна структура управління КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя».....	116

ВСТУП

На сучасному етапі розвитку економічного становища України, умови переходу до ринкової економіки напряду впливають на формування конкуренції, через механізм якої відбувається жорсткий відбір найбільш стабільних і перспективних підприємств, що мають можливість ефективно функціонувати і посилювати свої ринкові позиції.

У динамічно мінливих умовах зовнішнього середовища економічна безпека підприємства – питання його виживання, оскільки банкрутство виступає вірогідним результатом господарської діяльності. Актуальним завданням є формування інструментів служби економічної безпеки, а також структурної моделі системи економічної безпеки підприємства, що дозволяє на основі одержуваної і обробленої інформації розрахувати об'єктивні критерії, на основі яких можна не тільки зафіксувати стан небезпеки, але і виявляти підприємства, з вірогідним погіршенням фінансового стану в майбутньому.

Сучасні підприємства змушені функціонувати в умовах нестабільності, глобалізації та мінливого зовнішнього середовища. Адаптація до цього вимагає від підприємств формування певного потенціалу ресурсів для забезпечення їх розвитку[1].

В його складі модернізація основних фондів є одним з найсуттєвіших факторів ефективності діяльності. Означений процес потребує значних інвестицій, які завжди пов'язані з ризиком. За цієї ситуації захист виробництва від зовнішніх і внутрішніх загроз, що впливають на рівень потенціалу підприємства, означає його економічну безпеку, як у кризові періоди, так і в стабільному економічному середовищі. Різниця полягає у визначенні завдань, що постають перед підприємством у той чи інший період.

Метою написання даної кваліфікаційної роботи є вивчення основних

понять економічної безпеки підприємства та дослідження актуальних проблем забезпечення економічної безпеки сучасних підприємств в контексті фінансової звітності, дослідження методики складання фінансової звітності та аналіз фінансового стану підприємства, виявлення та рекомендації по впровадженню конкретних заходів щодо поліпшення стану фінансово-економічної безпеки підприємства.

Основні завдання роботи:

- розкрити теоретичні положення щодо складання фінансової звітності;
- проаналізувати нормативно-правове регулювання фінансової звітності підприємства, та формування фінансової звітності в зарубіжних країнах;
- охарактеризувати фінансово-господарську діяльність досліджуваного підприємства;
- розробити практичні рекомендації щодо удосконалення економічної безпеки на підприємстві;
- сформувати систему критеріїв економічної та фінансової безпеки підприємства;
- запропонувати інструменти та функції служби економічної безпеки.

Об'єктом дослідження даної кваліфікаційної роботи є аналіз фінансової звітності, а саме в контексті забезпечення економічної безпеки на КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя».

Теоретичною і методологічною основою кваліфікаційної роботи стали фундаментальні положення економічної теорії, вітчизняні і зарубіжні законодавчі та нормативні акти, наукові праці вчених з зазначеного завдання.

В процесі написання роботи мною було вивчено та проаналізовано праці таких науковців, як: Корчак В. С. [2], Пасько О. В. [3], Д.М. Трачова та Л.А. Сахно, Піддубна К. С., Тимчина Л. І. [4], Ціцька Н. Є. [5], Шипіна С. Б. [6].

Методи наукового дослідження, такі як групування – для визначення

концептуальних ознак об'єкта дослідження; розрахунковий – задля проведення факторного аналізу. Використання системного підходу дозволило виявити та належним чином урахувати суттєві аспекти впливу фінансової звітності на економічну безпеку як при розкритті її теоретичних основ, так і під час розроблення низки рекомендацій методичного й практичного характеру щодо удосконалення підходів до подання фінансової звітності. Також було використано графічний метод – для наочного відображення процесу розроблення стратегії забезпечення економічної безпеки підприємств, визначення стратегій залежно від зон економічної безпеки; метод аналізу – для визначення місця стратегії забезпечення економічної безпеки в загальній ієрархії стратегій підприємства; теоретичне узагальнення – для обґрунтування переліку стратегій забезпечення економічної безпеки, а також такі методи, як порівняння, аналіз динаміки та структури показників, аналітичне вирівнювання, групування.

Згідно з завданнями дослідження запропоновано напрями вдосконалення управління фінансово-економічною безпекою підприємства, а саме

удосконалено:

- розроблено матрицю співвідношення інструментів та функцій служби економічної безпеки підприємств, яка, на відміну від існуючих, враховує методи диверсифікації, страхування, хеджування, охорони, інформаційної безпеки, кадрової політики, фінансового моніторингу, контролінгу і управлінського обліку та бюджетування, що дозволяє поєднати функції управлінського обліку, фінансового моніторингу, контролінгу в роботі служби економічної безпеки;

- запропоновано систему критеріїв оцінки економічної та фінансової безпеки підприємства, застосування якої сприятиме забезпеченню фінансово-економічної незалежності, ефективності функціонування, здатності до стабільного розвитку;

- запропонована структурно-логічна модель системи економічної

безпеки, яка, на відміну від існуючих, поєднує в собі найголовніші, методи створення і забезпечення системи економічної безпеки, такі, як забезпечення нормативно-правового захисту інтересів підприємства, управління ефективністю використання економічних ресурсів, управління ефективністю та безпекою фінансової діяльності підприємства, забезпечення фізичної безпеки майна та співробітників, тощо;

дістали подальшого розвитку:

– на основі аналізу практики складання фінансової звітності систематизовано склад обов'язкових форм фінансової звітності у зарубіжних країнах, на основі чого зроблено висновок про існування суттєвих відмінностей в обсязі та змісті фінансової інформації, що підлягає обов'язковому розкриттю, відповідній структурі фінансових звітів.

Річна фінансова звітність підприємств – важливе джерело інформації як для внутрішнього використання, так і для зовнішніх користувачів фінансово-економічної інформації. Така інформація використовується на мікро- й на макрорівнях, для управління підприємствами й для державного управління.

Від підприємства вимагається підвищення ефективності виробництва, конкурентоздатності продукції на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу, ефективних форм господарювання і управління виробництвом. Важлива роль у реалізації цієї задачі приділяється аналізу господарської діяльності підприємств, дослідженню та забезпеченню їх фінансово-економічної безпеки. За допомогою цього аналізу виробляються стратегія і тактика розвитку підприємства, обґрунтовуються плани й управлінські рішення, здійснюється контроль за їхнім виконанням, виявляються резерви підвищення ефективності виробництва, оцінюються результати діяльності підприємства, його підрозділів і робітників.

Потреба в розробці теоретичних підходів щодо дослідження фінансово-економічної безпеки полягає в забезпеченні стабілізації фінансового стану підприємств, заснованої на використанні стратегічних і тактичних обліково-аналітичних інструментів.

Формування ефективної стратегії з подолання неплатоспроможності суб'єктів господарювання визначається перспективами розвитку економічного аналізу, переосмисленням підсумків попереднього розвитку, зміною якості моніторингу фінансового стану підприємств, розробкою алгоритмів діагностики кризових явищ, мінімізацією фінансових ризиків і раціональним управлінням фінансовими потоками.

Таким чином, питання забезпечення економічної безпеки підприємства є актуальними, що підтверджується увагою науковців і практиків до означеної проблеми.

1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність фінансової звітності підприємства, види та принципи складання

За НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (п. 3)[7] визначено такі види звітності:

Бухгалтерська звітність – це звітність, що складається на підставі даних бухгалтерського обліку для задоволення потреб певних користувачів.

Фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період.

Фінансова звітність підприємств являє собою систему узагальнених показників, які характеризують підсумки фінансово-господарської діяльності підприємства за минулий період (місяць, квартал, рік). Вона складається шляхом підрахунку, групування і спеціальної обробки даних поточного бухгалтерського обліку і є завершальною його стадією.

У звітності необхідно дотримуватися органічної єдності показників, які в ній відображені.

Мета складання будь-якої звітності підприємства – це надання необхідної інформації для прийняття рішень.

Мета бухгалтерського обліку та фінансової звітності визначена ст. 3 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та п. 4 НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів

підприємства.

Повнота інформації фінансової звітності забезпечується відображенням усіх господарських операцій в системі бухгалтерського обліку.

Правдивість інформації фінансової звітності забезпечується відображенням господарських операцій за їх сутністю, а не тільки за юридичною формою.

Неупередженість інформації фінансової звітності забезпечується тим, що не допускається перекручень показників.

Таким чином, фінансова звітність підприємства повинна задовольняти інформаційні потреби користувачів, які не можуть вимагати звітів, складених з урахуванням їх конкретних інформаційних потреб.

Фінансова звітність є однією із складових інформаційного забезпечення, що пов'язує підприємство з суспільством та діловими партнерами і ґрунтується на узагальнених даних бухгалтерського обліку підприємства та підтверджується результатами діяльності. Мета звітності досягається не лише за умови отримання на її основі повної, неупередженої та достовірної інформації про поточний стан і результати діяльності підприємства, а й можливості на її підставі спрогнозувати подальший потенціал його розвитку [8, с.165].

Незважаючи на значну кількість наукових досліджень у цій галузі, на сьогодні залишаються невирішеними ряд питань щодо змісту фінансової звітності в Україні та методики її складання [8, с.169]. Фінансова звітність включає:

- баланс (звіту про фінансовий стан);
- звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід);
- звіту про рух грошових коштів;
- звіту про власний капітал;
- приміток до фінансової звітності;
- інформації за сегментами.

До фінансової звітності включаються показники діяльності філій,

представництв, відділень та інших відособлених підрозділів підприємства.

У балансі (звіті про фінансовий стан) відображаються активи, зобов'язання та власний капітал підприємства. У випадках, передбачених нормативно-правовими актами, складається окремий баланс. Для складання окремого балансу дані первинних документів про господарські операції філій, представництв, відділень та інших відокремлених підрозділів, виділених підприємством на окремий баланс.

У звіті про фінансові результати (звіті про сукупний дохід) розкривається інформація про доходи, витрати, прибутки і збитки, інший сукупний дохід та сукупний дохід підприємства за звітний період.

У звіті про рух грошових коштів наводяться дані про рух грошових коштів протягом звітного періоду в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. При складанні фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності підприємства можуть обрати спосіб складання звіту про рух грошових коштів за прямим або непрямим методом із застосуванням відповідної форми звіту. Підприємство розгорнуто наводить суми надходжень та видатків, що виникають у результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Якщо рух грошових коштів у результаті однієї операції включає суми, які належать до різних видів діяльності, то ці суми наводяться окремо у складі відповідних видів діяльності. Внутрішні зміни у складі грошових коштів до звіту про рух грошових коштів не включаються[9].

У звіті про власний капітал розкривається інформація про зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду. У графах звіту про власний капітал, призначених для наведення складових власного капіталу, зазначаються показники, наведені у розділі I «Власний капітал» балансу. Для забезпечення порівняльного аналізу інформації звіту про власний капітал підприємства повинні додавати до річного звіту звіт про власний капітал за попередній рік.

Підприємства, які відповідно до законодавства застосовують

міжнародні стандарти фінансової звітності і відповідно до МСФЗ 1 «Перше застосування МСФЗ» подають першу річну ФЗ за міжнародними стандартами, у балансі наводять інформацію на початок і кінець звітного періоду, а також на дату переходу на МСФЗ.

Доктор економічних наук Левицька С. О стверджує, що інформація про діяльність підприємства цікава багатьом – працівнику, засновнику (учаснику) підприємства, представникам контролюючих органів, і, врешті, просто жителям регіону, де господарює це підприємство.

Безпосередньо фінансова звітність забезпечує інформаційні потреби користувачів, щодо: придбання, продажу та володіння цінними паперами; участі в капіталі підприємства; оцінки якості управління; оцінки здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання; забезпеченості зобов'язань підприємства; визначення суми дивідендів, що підлягають розподілу; регулювання діяльності підприємства та інших рішень.

Користувачі фінансової звітності – це фізичні або юридичні особи, яким необхідна інформація про діяльність підприємства для прийняття рішень[10]. Для вищих організацій звітність є базою вивчення роботи підвідомчих підприємств, основою для координації діяльності підвідомчих установ, планування виробництва на майбутній період. Фінансово-кредитні органи використовують звітні дані для контролю за дотриманням підприємствами фінансово-кредитної дисципліни, правильністю нарахування сум, що підлягають сплати до бюджету, та аналізу ефективності використання отриманих кредитів і коштів цільового фінансування. Керівникам підприємств і виробничих підрозділів дані звітності дозволяють проаналізувати результати господарської діяльності та вжити необхідні заходи з їх покращення.

Вимоги до змісту, періодичності та порядку подання звітності для управління повинні визначати самі менеджери; саме від них, як користувачів, залежить структура відображень у звітності даних. А якість внутрішньої бухгалтерської та управлінської звітності, як і якість її аналізу, оцінка

результатів цього аналізу від рівня кваліфікації управління. При цьому менеджеру необхідна не лише економічна освіта, розуміння бухгалтерського обліку, а й знання основ техніко-економічного планування, статистики, аналізу господарської діяльності, фінансового менеджменту, стратегічного управління тощо.

Лише правильне формулювання вимог до звітності дозволяє керівництву підприємства отримати необхідні дані для прийняття управлінських рішень, спрямованих на збереження та раціональне використання матеріальних і трудових ресурсів, грошових коштів.

Користувачами звітності можуть бути фізичні та юридичні особи або відповідні державні органи, які потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття відповідних рішень. При цьому слід розрізняти зовнішніх та внутрішніх користувачів, які, в свою чергу, можуть мати прямий або непрямий інтерес стосовно інформації, яка міститься у звітності.

Засновники, учасники (інвестори) – це особи, які внесли свій капітал при створенні підприємства, вони стурбовані ризиком, притаманним інвестиціям і доходом від цих інвестицій; акціонери зацікавлені в інформації, що дозволяє їм оцінити спроможність підприємства сплачувати дивіденди.

Орган до сфери управління якого належить підприємство потребує інформації про реалізацію головної мети створення підприємства і його місце серед інших аналогічних суб'єктів господарювання.

Органи державного контролю і регулювання зацікавлені в інформації з метою визначення податкової політики та використання інформації як основи статистичних даних про національний дохід та формування макроекономічних показників.

Банківські та кредитні установи потребують інформації про фінансовий стан підприємства, ефективність діяльності для оцінки ризиків при наданні кредитів та впевненості в тому, що їх позики та відсотки з них будуть своєчасно і в повній сумі повернуті.

Постачальники та інші кредитори зацікавлені в повній інформації, яка

дозволила б їм визначити, чи своєчасно і в повній сумі буде погашатися заборгованість.

Клієнти (покупці, замовники) виявляють інтерес до інформації щодо безперервності діяльності підприємства, особливо у випадках коли вони залежать від підприємства або мають довгострокові угоди з ним на отримання необхідних товарів чи послуг.

Громадськість через показники фінансової звітності оцінює внесок підприємства у місцеву економіку, можливість забезпечення зайнятості населення тощо.

Аудитори (зовнішні) потребують інформації для підтвердження її реальності і відповідності НП(С)БО[11].

Конкуренти через інформацію з фінансової звітності здійснюють пошук слабких ланок підприємства з метою підриву його репутації на ринку товарів і послуг.

Внутрішні користувачі – це керівники, управлінський персонал і працівники підприємства.

Керівники підприємства та інший управлінський персонал потребують інформації, щоб визначитися зі стратегією і тактикою бізнесу, головними напрямками розвитку підприємства, нівелюванням слабких та посиленням сильніших сторін в його діяльності та здійсненням ефективного контролю.

Працівники підприємства зацікавлені в інформації щодо стабільності та прибутковості підприємства, на яких вони працюють. Працівники також зацікавлені в інформації, яка дозволяє їм оцінити здатність підприємства забезпечувати оплату праці, зайнятість на майбутнє та пенсію.

Профспілки зацікавлені в інформації про дотримання роботодавцями законодавства про працю з метою захисту працівників.

Працівники бухгалтерії, фінансисти, економісти використовують дані фінансової звітності за попередній період для заповнення окремих показників звітності за звітний період, а також здійснюють аналіз показників звітності для підготовки приміток до звітності та її оприлюднення.

Користувачами звітності є фізичні та юридичні особи, що потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень. В залежності від інформаційних потреб вони поділяються на внутрішніх і зовнішніх.

Кожному важливо, в першу чергу, проаналізувати систему визначальних показників, однак, всі плекають надію щодо достовірності інформації. Інформація може бути у формі пояснювальної записки, переліку звітних форм (або поєднувати перелічене), але в основі своїй передбачати систему показників та відповідати певним якісним характеристикам, які наведені на рис. 1.1, що є узагальненням результатів бухгалтерського обліку на звітну дату.

Обов'язковість подання звітності випливає із самої природи функціонування ринкової економіки. Будь-яке підприємство займається діяльністю, яка не заборонена чинним законодавством і зобов'язане подавати звітність до відповідних органів у встановлений термін і у визначеному обсязі та складі. Це необхідно для формування загальнодержавних показників розвитку економіки регіонів і України в цілому та контролю розрахунків з державною податковою системою.

Адже звітність забезпечує власника інформацією про фінансовий стан підприємства, про величину прибутку та дивідендів. Несвоєчасне подання звітності може призвести до необґрунтованих або неправильних рішень.

Достовірність інформації забезпечується тим, що в бухгалтерському обліку всі записи здійснюються на підставі належно оформлених документів, а перед складанням річної звітності проводиться інвентаризація майна, грошових коштів і розрахунків. Достовірність інформації може підтверджуватися аудиторським висновком.

Доходливість звітності розрахована на однозначне тлумачення її користувачами за умови, що вони мають достатні знання та зацікавлені у сприйнятті цієї інформації.

Рис. 1.1 Вимоги до звітності підприємств в Україні

Доречність інформації є однією із головних вимог. Звітна інформація вважається доречною (корисною), якщо вона здатна вплинути на вартісну оцінку або на рішення, яке приймається в даний час або на майбутній період, підтвердити та скоригувати їхні оцінки, зроблені в минулому.

Своєчасність подання звітності необхідна для прийняття правильних управлінських рішень. Своєчасність одержання власником (засновником) звітних даних в умовах ринкової економіки набуває особливої актуальності.

Порівнянність показників звітності забезпечується єдиною методологією планування, обліку господарської діяльності та звітності. Звітність повинна бути порівнянною з показниками попередніх звітних періодів, років, оскільки без цього неможливі узагальнення. Це має суттєве значення при проведенні аналізу та розробці перспектив розвитку галузей, підприємств, складанні бізнес-планів.

Точність звітності забезпечується правильним відображенням даних на рахунках синтетичного та аналітичного обліку і у відповідних звітних формах та взаємоузгодженістю показників, відображених у формах звітності.

Повнота звітності – це необхідність і обов'язковість заповнення всіх реквізитів та показників форм звітності. У випадках не заповнення окремих рядків (граф) через відсутність активів, пасивів або операцій у цій статті (рядку, графі) – вона прокреслюється[12].

Методологічна єдність розрахунку показників звітності регламентується державою і обов'язкова для всіх підприємствах, незалежно від виду діяльності і форми власності. Так методи оцінки активів залишаються постійними протягом фінансового року, що забезпечує порівняння показників звітності всіх галузей народного господарства держави.

Це дозволяє їх узагальнювати, групувати, аналізувати і одержувати достовірну інформацію для оцінки роботи підприємств або галузей.

Простота і ясність звітності полягає в створенні таких форм звітів, які б не мали надмірної інформації і були зрозумілими працівникам підприємств, акціонерам, інвесторам.

Доступність і гласність звітності полягає в тому, що з показниками фінансової звітності ознайомлюється весь трудовий колектив підприємств. Фінансова звітність підприємств підлягає оприлюдненню, а звітність акціонерних товариств відкритого типу – публікації у друкованих засобах масової інформації. Гласність звітності в Україні забезпечується також систематичною публікацією статистичних даних про економічний і соціальний розвиток народного господарства в державі, регіонах, галузях, міністерствах тощо.

Неперервність полягає в тому, що зберігаються одні і ті ж форми і структура звітності протягом періоду діяльності підприємств.

Раціональність звітності передбачає розумний, мінімальний обсяг необхідних звітних показників для управління.

В Україні проведена значна робота по спрощенню і вдосконаленню бухгалтерської звітності, з 2013 року введено фінансову звітність, що максимально наблизило її до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку і звітності.

Економічність звітності полягає в тому, що затрати праці і коштів на складання звітності повинні бути мінімальними, при одночасній оперативності її складання і своєчасності подання[13].

Дієвість звітності передбачає необхідність проведення наукового економічного аналізу звітних даних, виявлення недоліків у діяльності підприємств, а також внутрішніх резервів виробництва.

Для забезпечення корисності звітних даних (а відтак, достовірності, своєчасності, об'єктивності) показники, визнані в звітних формах, повинні:

- відповідати за розрахунком чинному нормативному полю, що регламентує ведення обліку та підготовку звітності;
- мати єдину методологічну базу розрахунку;
- не суперечити Міжнародним стандартам бухгалтерського обліку та Міжнародним стандартам фінансової звітності;
- забезпечувати співставність для суб'єктів господарювання певного економіко-організаційного поля та інше.

Працівники бухгалтерських служб повинні знати і розуміти вимоги до звітності підприємств, тільки при цій умові вони можуть задовольнити відповідних користувачів інформацією для прийняття управлінських рішень.

Таким чином, інформація, яка надається у фінансових звітах, повинна бути дохідлива і розрахована на однозначне тлумачення її користувачами за умови, що вони мають достатні знання та зацікавлені у сприйнятті цієї інформації.

Фінансова звітність повинна містити лише доречну інформацію, яка впливає на прийняття рішень користувачами, дає змогу вчасно оцінити минулі, теперішні та майбутні події, підтвердити та скоригувати їхні оцінки, зроблені у минулому.

Фінансова звітність повинна бути достовірною, інформація, наведена у фінансовій звітності не повинна містити помилок та перекручень, які здатні вплинути на рішення користувачів звітності.

Сприятимуть цим факторам, в першу чергу, такі питання як: стабільність та прозорість економіко-правової сфери діяльності підприємства, уніфікація звітних форм для уникнення дублювання інформації, гармонізація принципів бухгалтерського обліку та вимог податкового законодавства в питаннях визнання результатів діяльності юридичної особи тощо. [14, с.9].

На думку Н. М. Давиденко фінансова звітність за призначенням повинна сприяти формуванню цивілізованої ринкової фінансової інфраструктури, виконувати функції інструмента взаємодії підприємства з ринком для того, щоб ринок став ефективним джерелом фінансових ресурсів підприємства [15, с.6].

Принципи бухгалтерського обліку та фінансової звітності є правилами і процедурами, які вироблені теорією і практикою бухгалтерського обліку і які є обов'язковими для всіх суб'єктів господарювання при складанні ними фінансової звітності. Мною було виділено декілька з них в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Принципи складання фінансової звітності підприємств

з/п	Принцип	Визначення
1	2	3
1	Обачності	Згідно з яким методи оцінки, що застосовуються в бухгалтерському обліку, повинні запобігати зниженню оцінки зобов'язань та витрат і завищенню оцінки активів і доходів підприємства
2	Повне висвітлення	Фінансова звітність повинна містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки операцій та подій, яка може вплинути на рішення, що приймаються на її основі
3	Безперервність	Передбачає оцінку активів і зобов'язань підприємств, виходячи з припущення, що його діяльність триватиме далі
4	Послідовність	Передбачає постійне (із року в рік) застосування підприємством обраної облікової політики. Зміна облікової політики повинна бути обґрунтована і розкрита у фінансовій звітності

Продовження табл. 1.1

1	2	3
5	Автономність	Кожне підприємство розглядається як юридична особа, що відокремлена від власників. Тому особисте майно і зобов'язання власників не повинні відображатись у фінансовій звітності підприємств.
6	Нарахування та відповідності доходів і витрат	Для визначення фінансового результату звітного періоду слід зіставити доходи звітного періоду з витратами, які були здійснені для отримання цих доходів. При цьому доходи і витрати відображаються в обліку і звітності у момент їх виникнення, незалежно від часу надходження і сплати грошей
7	Перевалювання сутності над формою	Операції повинні обліковуватись відповідно до їх сутності, а не лише виходячи з юридичної форми
8	Історичні (фактичної) собівартості	Визначає пріоритет оцінки активів, виходячи з витрат на їх виробництво та придбання
9	Єдиний грошовий вимірник	Передбачає вимірювання та узагальнення всіх операцій підприємства у його фінансовій звітності в єдиний грошовий одиниці
10	Періодичності	Припускає розподіл діяльності підприємства на певні періоди часу з метою складання фінансової звітності

Використання принципів складання фінансової звітності усіма підприємствами забезпечує розуміння інформації, наведеної у фінансовій звітності в межах та поза межами підприємства.

1.2 Правове регулювання фінансової звітності

При Міністерстві фінансів України створено Методологічну раду з бухгалтерського обліку як дорадчий орган, який здійснює організацію та розробку проектів національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, інших нормативно-правових актів щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності тощо. Саме Методологічною радою з бухгалтерського обліку розроблено Положення (станданти) бухгалтерського обліку, які затверджені наказами Міністерства фінансів України.

Постановою Кабінету Міністрів України № 419 від 28.02.2000 р. «Порядок подання фінансової звітності» (зі змінами і доповненнями) визначено порядок та терміни подання фінансової звітності.

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (ст. 1) визначає національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку (далі П(С)БО) як нормативно-правовий акт, затверджений центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної фінансової політики, що визначає принципи та методи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності, що не суперечать міжнародним стандартам.

В Україні введено в дію два національних П(С)БО, тридцять два П(С)БО, ПБО «Податкові різниці» та наказ Міністерства фінансів України «Про Примітки до річної фінансової звітності» № 302 від 29.11.2000р., який прирівнюється до положень[16]. Усі накази Міністерства фінансів щодо бухгалтерського обліку та складання звітності підлягають реєстрації у Міністерстві Юстиції України, після чого вони вводяться в дію (Таблиця А 1.1).

Внутрішнім документом на підприємстві щодо ведення обліку і складання звітності є наказ про облікову політику.

Таким чином, незалежно від організаційно-правової форми господарювання, форми власності, виду економічної діяльності суб'єкти господарювання зобов'язані складати звітність, оскільки вона виступає заключним етапом облікового циклу.

Звітність підприємства – це система узагальнюючих та взаємопов'язаних показників, яка подається у вигляді різного типу таблиць та текстового матеріалу за допомогою яких визначається фінансовий стан, результати діяльності підприємств тощо. Нормативно-правове регулювання звітності підприємств в Україні здійснюється указами Президента, Законами України, постановами Кабінету Міністрів України, наказами Міністерства фінансів України та іншими нормативно-правовими актами.

1.3 Аналіз міжнародного досвіду складання фінансової звітності

Перехід України до сталого економічного розвитку, її інтеграція до європейського і світового співтовариства вимагають запровадження сучасної практики взаємодії держави і бізнесу, а також бізнесу і суспільства, які б дали змогу посилити взаємну відповідальність учасників суспільного життя, створити умови для подальшого стабільного розвитку [17].

Д.М. Трачова та Л.А. Сахно вважають: «Незаперечний факт, що для залучення інвестицій у вітчизняну економіку потрібно підвищувати прозорість українського бізнесу, у тому числі впроваджуючи стандарти, зрозумілі західним інвесторам. Необхідність складати фінансову звітність за міжнародними стандартами виникає в першу чергу у підприємств, що працюють з іноземними банками й інвесторами. Такі компанії можуть розраховувати на зниження процентної ставки під час залучення фінансування з-за кордону, оскільки інвестор у цьому випадку здатний об'єктивно оцінити ризики, що закладаються в ставку по кредиту» [18].

Тенденції сучасної національної політики у сфері економіки, спрямовані на пошук шляхів та безпосередню реалізацію інтеграційних процесів у рамках світового економічного простору, зумовлюють необхідність більш детального дослідження вітчизняними науковцями зарубіжного досвіду розкриття інформації про фінансові результати у звіті про прибутки та збитки як однієї зі складових фінансової звітності суб'єктів господарювання з метою подальшої стандартизації бухгалтерського обліку та фінансової звітності, її інтеграції із зарубіжними системами. За сучасних умов розвитку міжнародних систем бухгалтерського обліку та фінансової звітності така спрямованість дій є характерною для інтеграційних процесів у світовому просторі.

Традиційно вітчизняними науковцями звітність розглядається як один з елементів методу бухгалтерського обліку поряд із документацією,

інвентаризацією, оцінкою, калькуляцією, рахунками, подвійним записом і балансом. Проте чимало дослідників не поділяють такого підходу. Зокрема, Д. Панков наголошує на пріоритетності звітності над обліком [19, с. 37], а П.Хомин підкреслює, що «звітність є самостійною системою подання даних, необхідних для інформаційного забезпечення менеджменту і в жодному разі не може вважатись складовим елементом (прийомом) бухгалтерського обліку» [20, с. 14].

Н. Чебанова і Т. Чупир під фінансовою звітністю розуміють «документи, що містять інформацію про фінансовий стан, результати діяльності, про рух грошових коштів підприємства за звітний період» [21, с. 10].

Натомість Н. Ткаченко характеризує фінансову (бухгалтерську) звітність як сукупність форм звітності, складених на основі даних обліку з метою одержання користувачем узагальненої інформації про підприємство [22, с. 822].

Деякі вітчизняні науковці при визначенні поняття «фінансова звітність» стоять на позиції формального підходу, закріпленого Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» і Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (П(С)БО).

Фінансова звітність підприємств різних країн має певні відмінності, зумовлені соціальними, економічними та політичними чинниками. Відмінності у підходах до змісту фінансових звітів значно ускладнювали аналіз інформації та прийняття рішень в умовах розвитку міжнародної торгівлі, транснаціональних корпорацій, глобалізації фінансових ринків [23, с. 148]. Саме тому більшість країн використовують Міжнародні стандарти фінансової звітності та затвердили їх на законодавчому рівні.

Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ; англ. IFRS – International Financial Reporting Standards) – стандарти, що затверджуються Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (англ. International Accounting Standard Board, скорочено IASB),

розташована в Лондоні. [24]

МСФЗ не є домінуючими над законодавчими актами будь-якої країни. Однак вони сприяють гармонізації та поліпшенню фінансової звітності для всіх країн. Вони можуть використовуватися в якості базових вимог різними країнами, які розробляють власні національні стандарти; в якості національних стандартів; різними суб'єктами підприємницької діяльності на вимогу відповідних органів (Світового банку, фондовими біржами, Європейської комісії тощо).

Практика свідчить, що ухвалення і дотримання МСФЗ забезпечує:

- зменшення ризику для кредиторів і інвесторів;
- зниження витрат кожної країни на розробку власних стандартів;
- поглиблення міжнародної кооперації у сфері бухгалтерського обліку;
- однозначне розуміння фінансової звітності і зростання довір'я до її показників у всьому світі [23].

Сьогодні МСФЗ обов'язкові для всіх суб'єктів господарської діяльності в 91 країні світу, для частини суб'єктів – в 6 країнах, дозволені до застосування поряд з національними стандартами – у 25 країнах. При цьому, в більшості країн звітність відповідно до МСФЗ зобов'язані готувати публічні компанії, цінні папери яких обертаються на відкритих торгах [25].

У табл. 1.3 наведено перелік країн, які складають звітність за міжнародними стандартами.

Застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності в європейських країнах здійснюється згідно з Регламентом Європейського Союзу від 19.07.2002 № 1606/2002.

У ст. 4 Регламенту визначено обов'язковість складання консолідованої фінансової звітності відповідно до МСФЗ компаніями, що перебувають у лістингу. Іншим компаніям також дозволено застосовувати МСФЗ при складанні річної звітності [26, с. 10].

Таблиця 1.3

Перелік країн, що застосовують МСФЗ

Рік прийняття МСФЗ на законодавчому рівні	Країни
1	2
1981 рік	Кіпр
2002 рік	Австрія, Бельгія, Болгарія, Велика Британія, Греція, Данія, Естонія, Ірландія, Ісландія, Іспанія, Італія, Казахстан, Сербія, Киргизстан, Латвія, Литва, Люксембург, Нідерланди, Німеччина, Норвегія, Польща, Португалія, Румунія, Словаччина, Словенія, Таджикистан, Угорщина, Фінляндія, Франція, Чеська Республіка, Швеція
2004 рік	Азербайджан
2005 рік	Грузія, Туреччина
2006 рік	Канада та Південна Корея
2007 рік	Білорусь, Хорватія
2008 рік	Вірменія, Молдова, США
2009 рік	Японія
2010 рік	Індія, Туркменістан
2011 рік	Росія
2012 рік	Україна

Джерело: побудовано автором за матеріалами [27]

Застосування МСФЗ у розвинутих країнах представлено у табл. 1.4

Таблиця 1.4

Впровадження та застосування МСФЗ у розвинутих країнах

Країна	Застосування МСФЗ
1	2
США	У вересні 2002 р. Фінансова рада зі стандартів ФЗ разом із Правлінням Комітету з МСФЗ оголосила про початок проекту конвергенції американських та міжнародних стандартів. У зв'язку з цим планується в майбутньому ліквідувати відмінності між GAAP та МСФЗ у 2000 р. Комісія з ЦП і бірж США (КЦПБ)
	випустила довідковий документ, в якому розглядалося питання необхідності приймання звітів, складених відповідно до МСФЗ, від нерезидентів, особливо тих, акції яких котируються на біржах США. Жодного виваженого рішення оголошено не було. Однак КЦПБ підтримала Правління КМСФЗ, і було оголошено про намір здійснювати подальшу конвергенцію американських та МСБО та ФЗ. Нині МСФЗ дозволені для використання американськими компаніями.

Продовження табл. 1.3

1	2
Великобританія	Компанії Великобританії тривалий час продовжували керуватися британськими законами, включаючи 4 і 7 Директиви ЄС. Хоча у Великобританії стандарти ФЗ юридично не мали обов'язкового характеру, їх дотримання вважалося необхідним для того, щоб фінансова звітність надавала прозору та достовірну інформацію і не містила викривлень. Таким чином, на практиці компанії додержувалися облікових стандартів. На перший погляд, стандарти Великобританії були доволі схожими на МСФЗ, однак існувало багато серйозних і менш суттєвих відмінностей, певні з яких наводилися наприкінці кожного британського стандарту. Тільки у 2002 р. Рада з фінансової звітності розпочала процес широкомасштабної конвергенції національних облікових стандартів із МСФЗ. Сьогодні у Великобританії публічні компанії зобов'язані складати звітність за міжнародними стандартами. Усім іншим компаніям, окрім благодійних організацій, також дозволено складати звітність за ними. Однак наявність одночасно двох типів фінансової звітності, як основаної, так і не основаної на МСФЗ, ускладнює порівняльний аналіз її показників.
Франція	У Франції МСФЗ та прийняті в США правила застосовувалися досить широко до середини 1990-х років. У 1998 р. був прийнятий закон, що дав змогу використовувати МСФЗ замість національних правил при складанні консолідованої звітності компаніями, акції яких котируються на біржах. Однак цей закон так і не набрав чинності. З тієї причини, що на кінець 1990-х років вимоги МСФЗ були жорсткішими, ніж національні стандарти, лише деякі ділові групи у Франції добровільно погодилися перейти на МСФЗ. У 2002 р. МСФЗ були ухвалені на законодавчому рівні. Відповідно до законодавства Франції нині МСФЗ є обов'язковими для застосування публічними компаніями та дозволені для використання іншими компаніями
Німеччина	У Німеччині, починаючи з 1993 р., ЦП лише деяких великих компаній почали котируватися на біржах і стали застосовуватися МСФЗ або американські Загальноприйняті принципи БО для складання консолідованої звітності. У 1998 р. набув чинності закон, яким було офіційно задекларовано зазначені положення, і до 1999 р. переважна частина найбільших німецьких компаній скористалися цією можливістю. Починаючи з 2002 р., німецькі публічні компанії складають ФЗ за міжнародними стандартами, тоді як усі інші компанії – за НСБО. Незважаючи на це, їм дозволено також застосовувати міжнародні стандарти, що сприяє посиленню прозорості та підвищенню порівнюваності показників ФЗ не лише у Німеччині, але й серед компаній різних країн.
Японія	Орган з розроблення стандартів для приватного сектору – Рада зі стандартів ФЗ – був створений в Японії у 2001 р. унаслідок тенденцій до стандартизації та гармонізації національних правил ведення обліку та складання звітності відповідно до міжнародних вимог. Незважаючи на тривалий процес запровадження, нині Міжнародні стандарти фінансової звітності дозволені для використання лише публічними компаніями.

Джерело: побудовано автором за матеріалами [26, С. 13-16].

Перехід на ведення обліку за міжнародними стандартами не припиняє, а навпаки, прискорює розробку національних стандартів обліку. У них повинні бути розкриті особливості методики й техніки обліку національних

об'єктів, але з урахуванням принципів, передбачених міжнародними стандартами [5, с. 183].

Прозорість і відкритість фінансової звітності за МСФЗ показує реальний стан справ у компанії, її інвестиційну привабливість. Такі зміни позитивно вплинули на інвестиційну привабливість вітчизняних підприємств, але негативно позначилися на нормативному забезпеченні українського законодавства.

На сьогодні вирішити питання про переведення фінансової звітності на Міжнародні стандарти можна двома методами: трансформувати бухгалтерську звітність, складену відповідно до П(С)БО, на звітність, яка відповідає стандартам МСФЗ. При цьому на основі даних звітності за П(С)БО формуються дані, скориговані на величину відмінностей в обліку і звітності відповідно до МСФЗ; другий метод – це ведення обліку паралельно з Національними стандартами бухгалтерського обліку відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності. Відповідно, чим більш подібні правила обліку і звітності відповідно до П(С)БО до обліку за МСФЗ, тим менше коригувань необхідно буде здійснити під час трансформації звітності.

МСФЗ (IAS) 1 «Подання фінансових звітів» не регламентує стандартної форми Звіту, кожне підприємство самостійно обирає форму та перелік статей.

Проте МСФЗ 1 визначає мінімальний перелік статей, які мають бути відображені безпосередньо у «Звіті про прибутки і збитки»:

- дохід;
- результати (прибуток або збиток) операційної діяльності;
- фінансові результати;
- частка прибутку або збитку асоційованих компаній або спільних підприємств, які обліковуються методом участі в капіталі;
- витрати на податок на прибуток;
- прибутки або збитки від звичайної діяльності;
- надзвичайні (екстраординарні) статті;

- частка меншості;
- чистий прибуток або збиток.

Слід зазначити, що в більшості країн світу «Звіт про фінансові результати» має назву «Звіт про прибутки та збитки». Також істотною відмінністю є те, що відсутня типова форма Звіту, як було сказано вище, встановлюється лише перелік статей, які обов'язково повинні бути відображені.

Наприклад, у Німеччині встановлено два типи форматів Звіту, дозволені німецьким бухгалтерським законодавством. Формат за типом витрат традиційний у цій країні і використовується частіше. Особливість німецької практики – якщо компанія вибрала метод оцінки матеріально-товарних запасів по методу прямих витрат, то може це зробити, тільки використовуючи функціональний формат, різниця результатів між методами прямих витрат і повного поглинання витрат для матеріально-товарних запасів може бути відбита в експлуатаційних витратах. При застосуванні двох форматів з'являються дещо інші відмінності між розподілом загальної собівартості, тому німецькі звіти про доходи важко порівнювати один з одним, за винятком тих, в основі яких лежить єдиний міжнародний підхід.

Деякі особливості має «Звіт про прибутки та збитки» у Швеції. Професійне бухгалтерське співтовариство Швеції вважає, що «шведська податкова система залізною хваткою, як ніде більше у світі, тримає за горло фінансові звітні документи». З іншого боку, ринок довгострокового позикового капіталу вимагає економічно обґрунтованих бухгалтерських звітів, що спираються на кращі зразки світової практики.

У системі бухгалтерії, що ґрунтується на податкових законах, прибуток до сплати податку не досягає і 20%, яку отримують компанії, що застосовують міжнародну прийнятну систему обліку. З іншого боку, підготовка бухгалтерських звітних документів на основі міжнародної прийнятої системи обліку приводить до підвищення вимог зобов'язань по сплаті податку у відповідній пропорції.

Шведські бухгалтери вирішили це протиріччя, розробивши особливу форму, яка дає змогу ефективно розділити звіт про надходження на дві частини:

1. До рядка «Прибуток до розподілу» звіт про надходження відповідає міжнародній системі обліку.

2. У розділі «Розподіл» звіту про надходження показуються відмінності між прибутком, обчисленим по міжнародно-прийнятій системі обліку, і тій, яка виходить у результаті застосування податкового підходу. Подвійне внесення даних закінчується відповідним коректуванням неоподатковуваних податком резервів, показаним у балансовому звіті між активами і пасивами.

Таким чином, необхідність показати прибуток відповідно до міжнародно-прийнятої системи обліку забезпечується введенням показника «Прибуток до сплати податку». Проте після «Розподілу» остаточний показник «Прибуток до сплати податку» представляється на основі податкових вимог.

Аналіз практики складання фінансової звітності у зарубіжних країнах дав можливість зробити висновок, що на відміну від затверджених стандартів та відповідно форм фінансової звітності в Україні, у різних країнах структура форм звітності може відрізнятись навіть в межах однієї країни, маючи або розширений або спрощений вигляд.

Проте, до складу обов'язкових елементів фінансової звітності включають форми звітності наведені в табл. 1.5.

Таким чином, проведений аналіз національних систем бухгалтерського обліку та фінансової звітності різних країн дає змогу зробити висновок про існування суттєвих відмінностей в обсязі та змісті фінансової інформації, що підлягає обов'язковому розкриттю, відповідній структурі фінансових звітів.

Цікавим є підхід до змісту фінансової звітності у Великобританії. У Положенні про принципи фінансової звітності, аналогічно до Концептуальних основ підготовки та представлення фінансової звітності в

системі МСФЗ, виділяються різні типи фінансової інформації, яка надається зовнішнім користувачам.

Таблиця 1.5

Склад обов'язкових форм фінансової звітності у зарубіжних країнах

Форма звітності	Країна
1	2
Баланс	Великобританія, Італія, Естонія, Люксембург, Нідерланди, Німеччина, Польща, Португалія, Росія, США, Франція, Швейцарія, Азербайджан, Ізраїль, Китай
Звіт про прибутки і збитки	Великобританія, Італія, Естонія, Люксембург, Нідерланди, Німеччина, Польща, Португалія, Росія, США, Франція, Швейцарія, Азербайджан, Ізраїль, Китай
Звіт про рух грошових коштів	Азербайджан, Великобританія, Італія, Польща, Португалія, Росія, США
Пояснювальна записка	Великобританія, Італія, Нідерланди, Португалія, Росія
Операційний звіт, звіт внутрішніх аудиторів, звіт президента компанії	Італія
Звіт про рух (зміни) капіталу	Італія, Росія, Азербайджан
Звіт ради директорів	Італія, Польща, Нідерланди
Аудиторські висновки	Італія, Португалія, Росія, Ізраїль
Примітки до річного звіту	Естонія, Люксембург, Німеччина, Франція, Швейцарія, Азербайджан
Звіт про нерозподілений прибуток, звіт про акціонерний капітал	США
Консолідована звітність	Великобританія, Португалія
Звіт про розрахунок оподаткованого прибутку, звіт про інфляційну індексацію, звіт про транспортні витрати, звіт про основні фонди і розрахунок амортизації	Ізраїль
Звіт про зміни у фінансовому становищі	Китай
Звіт директорів та аудиторів	Люксембург

Джерело: побудовано автором за матеріалами [6, с. 148].

Виділені такі категорії фінансової інформації:

1) фінансова звітність спеціального призначення (special purpose financial reports) – фінансова інформація, що надається суб'єктами господарювання у формі, необхідній зовнішнім користувачам, які мають на

це право (наприклад, звіти для регулюючих органів, податкових органів, банківських установ).

2) фінансова звітність загального призначення (general purpose financial reports) – фінансова інформація, що надається підприємствами для задоволення потреб широкого кола зовнішніх користувачів і включає:

а) фінансові звіти загального призначення (general purpose financial statements) – річні, проміжні й інші фінансові звіти (основні фінансові звіти і примітки (пояснення) до них) – фінансова звітність у вузькому розумінні;

б) інші типи фінансової звітності загального призначення (other types of general purpose financial report) – наприклад звіти директорів, звернення голови правління, операційні і фінансові огляди, аналіз даних за попередні періоди, листи до акціонерів тощо.

3) інша фінансова інформація (other financial information) – фінансова інформація, яка не розкривається безпосередньо компанію (інформація аналітиків, публікації в пресі).

Згідно з вимогами Закону про компанії, фінансова звітність у Великобританії повинна містити: баланс; звіт про прибутки і збитки; примітки до звітності [28, с. 123].

Розглядаючи питання складання фінансової звітності у зарубіжних країнах, вважаю доцільним також відобразити етапи впровадження міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні. Як показує досвід, Україна обрала шлях розробки національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку (НП(С)БО), які ґрунтуються на основних концепціях МСФЗ [5, с. 183].

Таким чином, Законом від 12.05.2011 р. №3332-VI «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначено, що Міжнародні стандарти фінансової звітності з 1 січня 2012 року для складання фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності обов'язково застосовують публічні акціонерні товариства, банки,

страхові компанії та добровільно – інші підприємства (суб'єкти господарювання, крім бюджетних установ), які самостійно визначили доцільність застосування міжнародних стандартів; з 1 січня 2013 року – усі компанії, наступних видів діяльності: надання фінансових послуг та недержавне пенсійне забезпечення, а з 1 січня 2014 року – компанії, що надають допоміжні послуги у сфері фінансового посередництва та страхування.

Текст Міжнародних стандартів фінансової звітності, включаючи Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та Тлумачення, виданий Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та Концептуальна основа фінансової звітності зі змінами станом на 1 січня 2015 року опубліковано на сайті Міністерства фінансів України [29].

Проведений аналіз використання Міжнародних стандартів фінансової звітності у зарубіжних країнах дав можливість зробити висновок, що усі країни, що входять до ЄС затвердили МСФЗ на законодавчому рівні. Розглянуті переваги ведення обліку та складання фінансової звітності за міжнародними стандартами свідчать про те, що основною з них є розширення можливостей доступу до міжнародних ринків капіталу.

2 ОРГАНІЗАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ НА КП «МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ ЗАПОРІЖЖЯ»

2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства

Міжнародний аеропорт міста Запоріжжя – одне з основних авіатранспортних підприємств, що обслуговує східні та південно-східні регіони України.

Будівля аеропорту була збудована в 1965 році. На даний момент генеральним директором підприємства являється Дубревський Юрій Олексійович, головним бухгалтером – Сеμεць Олена Юрїївна.

Підприємство має вигідне економічне розміщення:

– аеропорт розташований в 15 км від центра міста Запоріжжя, в 250 м від залізничної магістралі Харків-Сімферополь і в 350 м від автостради Запоріжжя-Донецьк;

– має під'їзні шляхи до складу ПММ, який розташований в межах аеропорту, що дає можливість до створення великого мультимодального логістичного центру з перевезення та зберігання вантажів з будівництвом вантажного терміналу на базі аеропорту Запоріжжя;

– аеропорт знаходиться на перетині багатьох повітряних трас, що поєднують Азію з Європою та Америкою;

– також вигідність закладається в розміщенні на півдні України, що дозволяє прокласти туристичні та транспортно-грузові шляхи до моря і портів Чорного моря і Азовського моря. Таким чином людям з південно-східної частини України зручніше і вигідніше користуватися послугами КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя». [30]

Аеропорт Запоріжжя відноситься до категорії регіональних аеропортів України класу «В», індекс повітряних суден «б» (код 4С).

До складу КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» входить аеродром, що містить в собі штучну і ґрунтову злітно-посадочні смуги обладнані світлосигнальним обладнанням і радіотехнічними засобами посадки, руліжні доріжки, перон для стоянки повітряних суден; аеровокзальний комплекс, що включає в себе будівлю аеровокзалу і пасажирський термінал для внутрішніх авіаліній; адміністративні та технологічні будівлі і споруди; комунікації та мережі інфраструктури.

Експлуатантом аеропорту є комунальне підприємство «Міжнародний аеропорт Запоріжжя».

Комунальне підприємство «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» Запорізької міської ради – є комунальним унітарним комерційним підприємством, яке створено рішенням Запорізької міської ради від 30.01.2013 № 18 «Про створення комунального підприємства «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» шляхом перетворення державного підприємства «Міжнародний аеропорт Запоріжжя», на підставі розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.10.2012 № 854-р «Про передачу цілісного майнового комплексу державного підприємства «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» у власність територіальної громади м. Запоріжжя та внесення зміни до розпорядження Кабінету Міністрів України від 05.03.2008 №506» та наказів Міністерства інфраструктури України від 12.11.2012 №670 «Про передачу майна у комунальну власність» та від 19.12.2012 №746 «Про внесення змін до наказу Міністерства інфраструктури України від 12.11.2012 № 670».

Необхідність створення високотехнологічного регіонального аеропорту визначена Запорізькою міською адміністрацією, з ініціативи якої проходить комплексна модернізація летовища, ключовим елементом якої є початок будівництва нового пасажирського терміналу європейського зразка. Таким чином КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» оновлює технічну базу та

здійснює модернізацію наземної інфраструктури.

Проводяться масштабні ремонтні роботи, у тому числі реконструкція злітно-посадкової смуги, а також активно розширюється географія польотів і розвивається мережа авіа маршрутів. Ці події значущі не лише для самого аеропорту, але й для всього Запорізького регіону, адже вони сприятимуть активному економічному розвитку інфраструктури міста та області, створюватимуть привабливі умови для надходження інвестицій та збільшення туристичних потоків тощо.

Діяльність КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» функціонує за такою організаційною структурою управління, яка зображена на Рис. Б 2.1

Основними видами діяльності Підприємства є:

- експлуатація та повне забезпечення функціонування аеродрому та аеровокзалу;
- допоміжне обслуговування авіаційного транспорту;
- оптова торгівля твердим, рідким, газоподібним паливом і подібними продуктами;
- роздрібна торгівля з лотків і на ринках харчовими продуктами, напоями та тютюновими виробами;
- діяльність готелів і подібних засобів тимчасового розміщування;
- надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна;
- транспортне оброблення вантажів;
- інша допоміжна діяльність у сфері транспорту;
- забезпечення технологічних процесів у зоні аеропорту тепло-електроенергією, водою, зв'язком та здійснення природоохоронних заходів;
- обслуговування пасажирів з наданням всіх видів сервісних послуг в зоні аеропорту;
- надання в оренду і концесію авіакомпаніям та іншим підприємствам об'єктів, споруд і обладнання для виробничої, міжнародної та комерційної діяльності;

- перевезення вантажів автомобільним транспортом;
- надання транспортних послуг;
- надання послуг зв'язку іншим підприємствам, організаціям та населенню;
- агентська діяльність з продажу авіаперевезень;
- технічне обслуговування авіаційної техніки з метою підтримання льотної придатності цивільних повітряних суден;
- закупка, завезення, транспортування (доставка), зберігання та торгівля нафтопродуктами, у тому числі заправка паливно-мастильними матеріалами транспортних засобів, проведення вимірювань;
- надання платних послуг з охорони автомобільної стоянки та паркування автотранспорту на спеціалізованих місцях зупинок біля аеропорту;
- надання послуг з охорони державної та іншої форми власності, здійснення охорони на аеродромі і об'єктах Підприємства;
- надання послуг з авіаційної безпеки і захист від актів незаконного втручання;
- комплексне будівництво, реконструкція, переобладнання будівель і споруд як своїми силами, так і на умовах пайовика-забудовника;
- забезпечення власних потреб та інших організацій питною водою шляхом розробки свердловини на території аеропорту;
- надання готельних послуг, в тому числі обслуговування місць короткострокового проживання в центрі відпочинку;
- надання послуг, пов'язаних із забезпеченням пожежної безпеки на аеродромі;
- надання послуг з виконання лабораторних аналізів;
- надання послуг митного брокера;
- забезпечення безпеки польотів згідно з вимогами чинних нормативних актів;

– авіапаливозабезпечення авіаційних перевезень і робіт – заходи, спрямовані на забезпечення експлуатації та обслуговування ПС кондиційними авіаційними ПММ і спеціальними рідинами, приймання, збереження, підготовку та видачу на заправлення, заправлення ПС авіаційними ПММ і спеціальними рідинами, здійснення контролю якості авіаційних ПММ та інші заходи з контролю кількісних та (чи) якісних характеристик (властивостей) авіаційних ПММ на етапах авіа-паливо-забезпечення авіаційних перевезень;

– аеродромне забезпечення польотів – комплекс заходів щодо підтримки льотного поля аеродрому, аеродромних систем та споруд у постійній експлуатаційній готовності для зльоту, посадки, маневрування та стоянки ПС;

– електросвітло-технічне забезпечення польотів – заходи щодо світлотехнічного забезпечення зльоту, посадки, руління ПС і централізованого забезпечення електроенергією аеропорту та його об'єктів;

– забезпечення авіаційної безпеки – комплекс заходів, а також людські і матеріальні ресурси, які призначені для захисту ЦА від актів незаконного втручання в її діяльність;

– забезпечення обслуговування пасажирів, багажу, пошти і вантажів – комплекс заходів в аеропорту щодо реєстрації та оформлення пасажирів, їх посадки та висадки, оформлення перевізної документації, обробки багажу, пошти і вантажів, їх навантаження (розвантаження) на борт (з борту) ПС з метою їх перевезення за заявленим маршрутом за умови дотримання вимог АБ, БП, забезпечення перевезення небезпечних та спеціальних вантажів, захисту здоров'я пасажирів;

– забезпечення спецтранспортом та засобами механізації – комплекс заходів з виконання наземних транспортних послуг, необхідних для авіаційної діяльності та підтримки аеропорту в експлуатаційному стані;

– інженерно-авіаційне забезпечення польотів – комплекс заходів щодо підтримання льотної придатності ПС;

- наземне адміністрування в аеропорту – послуги екіпажам, представникам авіакомпаній, представництвам та іншим суб'єктам в офісному обслуговуванні, зв'язку, взаєморозрахунках та інших послугах, пов'язаних із взаємодією в аеропорту;

- обслуговування на пероні та місцях стоянок ПС – комплекс заходів щодо супроводження, руління та буксирування ПС перед вильотом та після прильоту, надання послуг із завантаження та розвантаження, включаючи бортове харчування (кетерінг), миття, зняття зледеніння та інше;

- пошукове та аварійно-рятувальне забезпечення;

- протипожежне забезпечення – комплекс заходів, спрямованих на попередження пожеж та збитків від них на об'єктах ЦА під час здійснення польотів ПС та обслуговування АТ;

- радіотехнічне забезпечення обслуговування повітряного руху;

- медична практика;

- інші види діяльності.

Зона покриття аеропорту охоплює території, на яких проживає більше ніж 4 мільйони осіб, що являє собою базовий ринковий потенціал, який розвиватиметься в майбутньому. Місто Запоріжжя та прилеглі території залишаються привабливим для бізнесу пунктом призначення, котрий демонструє зростаючий попит на повітряні перевезення в зоні покриття аеропорту.

Зараз Запорізьке летовище збільшує кількість авіаперевізників-партнерів, а також має намір співпрацювати з бюджетними авіакомпаніями, що вкрай важливо для розвитку регіональних українських аеропортів. Наразі аеропорт активно співпрацює з українськими та закордонними авіакомпаніями, такими як:

- Міжнародні Авіалінії України (МАУ);

- Мотор Січ;

- Turkish Airlines;

- Pegasus Airlines;

- Atlasglobal;
- Azur Air;
- Bravo Airways;
- Anda Air;
- WINDROSE;
- YanAir;
- SkyUp;
- LOT Polish Airlines S.A.

Ці авіакомпанії виконують регулярні та чартерні рейси по внутрішнім і міжнародним напрямкам, таким як: Стамбул, Анталія, Київ, Мінськ, Тель-Авів, Батумі, Шарм-Ель-Шейх, Шарджа, Тіват, Монастір, Бургас, Барселона, Ібіца, Варшава.

Згідно з офіційно проголошеною стратегією України щодо інтеграції до Європейського Союзу, імплементації договору про відкритий повітряний простір, КП «МА Запоріжжя» протягом останнього часу вживає активні заходи, спрямовані на реалізацію концепції розвитку аеропорту.

Спеціалізованими законодавчими актами України, які регулюють діяльність Підприємства, є:

- конвенція про міжнародну цивільну авіацію;
- повітряний кодекс України;
- концепція Державної цільової програми розвитку аеропортів на період до 2023 року, схвалена постановою КабМін України від 30.10.2013 р. № 944;
- державна цільова програма розвитку аеропортів на період до 2023 року, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 24.02.2016 р. № 126;
- аеропортові збори за обслуговування повітряних суден і пасажирів в аеропортах України, затверджені наказом Міністерства транспорту та зв'язку України від 14.04.2008 р. № 433, зареєстрованим в Міністерстві

юстиції України 14 травня 2008 року за № 408/15099;

– правила сертифікації аеропортів, затверджені наказом Державіаслужби від 13 червня 2006 р. № 407 (зі змінами);

– постанова Кабінету Міністрів України «Про встановлення повноважень органів виконавчої влади та виконавчих органів міських рад щодо регулювання цін (тарифів)» від 25.12.1996 р. № 1548 (зі змінами);

– статут Комунального підприємства Міжнародний аеропорт «Запоріжжя», затверджений рішенням міської ради від 25.01.2017 р. № 50.

Підприємство справляється зі своїми обов'язками та працює у штатному режимі цілодобово. За останні роки органи міської влади все більше стали приділяти уваги до КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя», тому що це важливий стратегічно-економічний об'єкт, який приносить все більше коштів до «міської скарбниці».

Таблиця 2.1

Основні компанії, обслуговуючі КП «Міжнародний аеропорт
Запоріжжя»

Компанії, які станом на 2019 рік обслуговують аеропорт:

Назва підприємства:	Послуги постачальників:
1	2
КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя»	обслуговування пасажирів і багажу наземне адміністрування обслуговування на пероні
ТОВ «Запоріжхендлінг»	авіапаливозабезпечення наземне адміністрування обслуговування пасажирів і багажу
ТОВ «Авіа-Сервіс»	Завантаження \ розвантаження бортхарчування
ТОВ «Транс-Аерохендлінг Запоріжжя»	обслуговування на пероні обслуговування пасажирів і багажу наземне адміністрування
ПАТ «Авіакомпанія Константа»	наземне адміністрування
ТОВ «Вантажний термінал Запоріжжя»	обслуговування пошти і вантажів
ТОВ «Українська хендлінгова компанія»	наземне адміністрування обслуговування пасажирів і багажу
ТОВ «Колумбус Хендлінг»	наземне адміністрування

Міжнародний аеропорт «Запоріжжя» включений до Державної цільової програми розвитку аеропортів на період до 2023 року. Підприємство

розвивається, оновлюється, було реконструйовано сектор для внутрішніх авіаліній, за останні роки було відремонтовано злітно-посадкову смугу, а також виконано капітальний ремонт терміналу для внутрішніх авіаліній, розпочато ремонт терміналу для міжнародних авіаліній, виконані проекти реконструкції світлосигнального обладнання злітно-посадкової смуги і радіотехнічних засобів посадки, придбано кілька одиниць необхідної техніки.

Для повного функціонування аеропорт співпрацює з різними підприємствами, які зазначені в табл. 2.1.

2016 року була презентована концепція будівництва нового пасажирського терміналу. На даний момент будівництво триває і за наявності необхідного фінансування планується завершити будівництво першої черги до кінця 2019 року.

2.2 Порядок складання фінансової звітності на підприємстві. Види звітностей на підприємстві

Система звітності КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» складається із фінансової, статистичної, податкової та внутрішньогосподарської (управлінської) звітності. Згідно з НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», фінансова звітність – бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період. Метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства.

Фінансова звітність КП «МА Запоріжжя» складається з:

- балансу (звіту про фінансовий стан)
- звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід)

- звіту про рух грошових коштів
- звіту про власний капітал
- приміток до фінансової звітності.

Фінансова звітність складається на основі даних бухгалтерського обліку, за достовірність якого несуть відповідальність керівник і головний бухгалтер підприємства. Вона складається на основі облікових регістрів – відомостей, ордерів, книг, журналів, які в свою чергу складаються на основі первинних документів. Звітним періодом для складання фінансової звітності є календарний рік, тобто період з 1 січня по 31 грудня. Проміжна звітність складається щоквартально наростаючим підсумком з початку звітнього року.

Підготовка та складання річного фінансового звіту має свої етапи, що зумовлено тривалістю облікового періоду і складністю виконуваних робіт. Насамперед необхідно перевірити повноту відображення в поточному обліку господарських операцій, оформлених відповідними документами, і завершити облікові записи; уточнити розподіл витрат і доходів між суміжними звітними періодами; перевірити стан розрахунків з дебіторами і кредиторами, зокрема розрахунків з податковими та фінансовими органами, у необхідних випадках відрегулювати її; визначити обсяги валових доходів і валових витрат і списати відповідні суми на фінансові результати та закрити рахунки; відобразити чисті прибутки (збитки) і їх розподіл чи погашення. Під час проведення цієї роботи перевіряють правильність облікових запасів, звіряють дані синтетичного й аналітичного обліку і роблять виправні записи для усунення виявлених помилок.[31]

Податкова звітність – це звітність про нарахування та сплату суб'єктами господарської діяльності і фізичними особами податків, внесків та зборів, визначених законодавством України. Податкова звітність містить інформацію про валові доходи та валові витрати, фінансові результати та розрахунок сум податків, що підлягають сплаті до бюджету, а також надмірно сплачених сум, що підлягають відшкодуванню, періодичність її подання визначається в основному Законами України про відповідні види

податків, внесків і зборів. Статистична звітність - це офіційний документ, що містить дані про діяльність організацій, підприємства, установи у вигляді заповненого бланка, який подається у визначені строки за вказаною адресою.

КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» складає і подає всю необхідну податкову та статистичну звітність. Податкова звітність товариства складається з Податкової декларації з податку на прибуток та Податкової декларації з ПДВ, тобто підприємство знаходиться на загальній системі оподаткування.

Декларація заповнюється в гривнях без копійок. Додатки подаються до Декларації лише в тому випадку, якщо є необхідність їх заповнення. Декларація складається і подається в ДПІ за квартал, півріччя і 3 квартали подається спрощена декларація, а за рік – повна.[32]

Статистична звітність є системою кількісних та якісних показників, вимірювання та узагальнення яких не характерне для бухгалтерського обліку. Дана звітність призначена для статистичного вивчення господарської діяльності підприємств і галузей економічної діяльності. Вона відображає окремі сторони діяльності підприємства. Так, з її допомогою контролюється виконання плану за обсягом та якістю виконаних робіт; норми виробітку; використання устаткування та робочого часу; динаміка продуктивності праці.

Статистична звітність складається на підставі даних бухгалтерського, статистичного й оперативного обліку, а також бухгалтерської звітності та єдиної методики, за єдиними формами при централізованому управлінні та повній регламентації зі сторони Державних органів.

Для державної статистичної звітності характерні показники, загальні для різних видів діяльності – звіт про труд, про використання робочого часу та інші. Державна статистична звітність – може бути регулярною. Вона збирається з певною періодичністю (як правило, місячна, квартальна, піврічна, річна), або разова, коли статистичні спостереження проводяться лише на певну дату.

КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» подає звіт про основні

показники діяльності підприємства за Формою 1 – підприємництво. Мета звітності – удосконалення статистичних спостережень за діяльністю підприємств і розрахунку макроекономічних показників з урахуванням міжнародних рекомендацій по цим питанням.

Таким чином, фінансова звітність – бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період. Фінансова звітність КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» складається із п'яти форм. Податкова звітність – це звітність по податках, зборах і платежах та інших операціях, що подаються до ДПІ. Податкова звітність включає: декларацію з ПДВ, з податку на прибуток. Статистичний звіт – документ, в якому наведено статистичні дані про роботу підприємства; він представляється до спеціальної установи в затверджені терміни за підписами уповноважених осіб. Ціллю статистичних звітів є надання інформації державі про соціально-економічні явища на конкретному підприємстві [33].

Дохід є надходженням економічних вигод, які виникають у результаті діяльності підприємства у вигляді виручки від реалізації продукції (товарів, послуг), гонорарів, відсотків, дивідендів тощо. Дохід визнається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена.

Не визнаються доходами такі надходження від інших осіб:

1. Сума податку на додану вартість, акцизів, інших податків і обов'язкових платежів, що підлягають перерахуванню до бюджету й позабюджетних фондів.
2. Сума надходжень за договором комісії, агентським та іншим аналогічним договором на користь комітента, принципала тощо.
3. Сума попередньої оплати продукції (товарів, робіт, послуг).
4. Сума авансу в рахунок оплати продукції (товарів, робіт, послуг).

5. Сума завдатку під заставу або в погашення позики, якщо це передбачено відповідним договором.

6. Надходження, що належать іншим особам.

7. Надходження від первинного розміщення цінних паперів.

Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, інших активів) визнається в разі наявності всіх наведених нижче умов:

– покупцеві передані ризики й вигоди, пов'язані з правом власності на продукцію (товар, інший актив);

– підприємство не здійснює надалі управління та контроль за реалізованою продукцією (товарами, іншими активами);

– сума доходу (виручка) може бути достовірно визначена;

– є впевненість, що в результаті операції відбудеться збільшення економічних вигод підприємства, а витрати, пов'язані з цією операцією, можуть бути достовірно визначені.

Дохід не визнається, якщо здійснюється обмін продукцією (товарами, роботами, послугами та іншими активами), які є подібними за призначенням та мають однакову справедливую вартість.

Дохід, пов'язаний з наданням послуг, визнається, виходячи зі ступеня завершеності операції з надання послуг на дату балансу, якщо може бути достовірно оцінений результат цієї операції.

Кінцевий результат виробничо-комерційних операцій будь-якого підприємства характеризується фінансовим результатом господарської діяльності – прибутком. Можливий і негативний результат – збиток, коли засоби підприємства не тільки не збільшуються на величину доходу (прибутку), а зменшуються на суму збитку. Це означає, що підприємство не компенсує засоби, затрачені на господарську діяльність, а поступово витрачає ті, що вкладені в підприємство. В кінцевому результаті така тенденція веде до його економічного самознищення. Тому вкрай важливим для підприємства є досягнення позитивного фінансового результату – прибутку.

Порядок обліку і узагальнення інформації про фінансові результати регламентуються Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», 16 «Витрати» та іншими нормативними документами.

Для обліку й узагальнення інформації про фінансові результати призначений рахунок 79 «Фінансові результати», до якого відкривають субрахунки за результатами від операційної діяльності, фінансових операцій, іншої звичайної діяльності.

Рахунок 79 є операційним порівняльним. Порівнюючи доходи (кредит рахунка 79) з витратами (дебет рахунка 79) визначають фінансовий результат – прибуток чи збиток.

Сальдо рахунка 79 (після порівняння доходів і витрат) при його закритті списується на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокріті збитки)» таким записом: прибуток – дебет рахунка 79, кредит рахунка 44; збиток – дебет рахунка 44, кредит рахунка 79.

Міжнародні стандарти фінансової звітності виступають ефективним інструментом підвищення прозорості та зрозумілості економічної інформації, на підставі якої зовнішні користувачі ухвалюють відносно підприємств економічні рішення. В Україні основні правила та принципи складання та подання бухгалтерської звітності регламентуються безпосередньо Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV, відповідними Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Звітність – це система узагальнюючих взаємопов'язаних показників, які відображають стан і використання господарських засобів суб'єкта підприємницької діяльності, їх призначення, джерела формування, фінансові результати, напрями використання прибутку тощо. Метою звітності є визначення загальної вартості майна, вартості оборотних засобів, величини власних і залучених коштів підприємства та ін. Іншими словами під бухгалтерською звітністю потрібно розуміти систему узагальнення показників про господарську діяльність підприємств та організацій, що складається на підставі даних бухгалтерського обліку і підпорядкована

потребам користувачів.

Управлінська звітність є кінцевим етапом облікового процесу й відображає комплекс даних про діяльність підприємства в цілому та його структурних підрозділів.

Метою складання та подання внутрішньої управлінської звітності є забезпечення управлінського персоналу всіх рівнів необхідною інформацією для прийняття відповідних рішень. Основу формування звітів за рівнями управління становить принцип контрольованості витрат, який передбачає, що у звіті структурного підрозділу мають відобразитися планові та фактичні величини тільки тих видів витрат, на величину яких керівник центру відповідальності може впливати. Її використання дає можливість керівникам структурних підрозділів вчасно і в повному обсязі одержувати необхідну інформацію про витрати на виробництво продукції та на підставі цього приймати відповідні управлінські рішення щодо запобігання наслідків недоцільності або нераціональності тих чи інших понесених витрат. [34]

На відміну від фінансової звітності, яка розробляється на основі даних фінансового обліку й орієнтується на зовнішніх користувачів, управлінська звітність формується для внутрішніх користувачів – керівників різних рівнів управління підприємством.

По відношенню до управлінської звітності не можуть бути встановлені загальні правила формування та представлення, застосовані єдині звітні форми. Складання управлінської звітності – це внутрішня справа кожної організації.

Фінансова звітність складається з балансу (звіту про фінансовий стан) (форма № 1), звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід) (форма № 2), звіту про рух грошових коштів (форма № 3), звіту про власний капітал (форма № 4), приміток до річної фінансової звітності (форма № 5).

Для суб'єктів малого підприємництва і представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності національними положеннями (стандартами) встановлюється скорочена за показниками фінансова звітність

у складі балансу і звіту про фінансові результати, форма і порядок складання яких визначаються Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва», затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 25.02.2000 р. №39.

Форма і склад статей фінансової звітності визначаються Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 і наводяться у додатках 1 і 2 до нього.

Підприємства можуть не наводити статті, за якими відсутня інформація до розкриття (крім випадків, якщо така інформація була в попередньому звітному періоді), а також додавати статті із збереженням їх назви і коду рядка з переліку додаткових статей фінансової звітності, наведених у додатку 3 до Національного П(С)БО 1, у разі якщо стаття відповідає таким критеріям:

- інформація є суттєвою;
- оцінка статті може бути достовірно визначена.

Показники про податок на прибуток, витрати і збитки, вирахування з доходу, вибуття коштів, зменшення складових власного капіталу наводяться в дужках. [35]

До фінансової звітності включаються показники діяльності філій, представництв, відділень та інших відособлених підрозділів підприємства.

Також, я проходив практику в планово-економічному відділі КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя».

Організацією роботи по діяльності підприємства в галузі економіки з метою ефективного працевикористання доведення планових завдань по виробництву і обліку результатів виробничої діяльності, дотримання режиму економії, досягнення найвищих результатів при найменших затратах матеріальних, трудових, фінансових ресурсів, розробці виконанню заходів по удосконаленню організації і нормуванню праці, управління виробництвом і використання трудових ресурсів, здійснення обліку і складання звітності займається економічна служба. У галузі служби створено планово-економічний відділ і відділ організації праці і заробітної плати, а також

інформаційна група на базі двох персональних комп'ютерів. В сучасних умовах розвитку ринкового середовища необхідний особливий підхід до здійснення планування його діяльності на перспективу для цього на підприємстві складаються стратегічні плани, здійснення сукупності систематизованих та взаємоузгоджених робіт по визначенню довгострокових цілей та напрямків діяльності на визначений період. Система стратегічних цілей, враховуючи постійну зміну зовнішнього середовища, повинна бути багаторівневою, неоднорідною за періодом часу, неоднозначною за об'єктом характеристики. Щоб правильно розробити і реалізувати цілі стратегічного планування, необхідно визначити стратегічну місію, сформулювати стратегічні цілі, проаналізувати зовнішнє середовище і оцінити актуальність та реальність діяльності підприємства, провести аналіз потенціалу підприємства і перспектив його розвитку[36].

Завдання планово-економічного відділу:

- формування єдиної економічної політики підприємства на основі аналізу стану і тенденції розвитку галузі;
- економічне планування, спрямоване на ефективне використання всіх видів ресурсів в процесі виробництва і реалізації продукції (робіт, послуг);
- аналіз економічного стану підприємства;
- формування цінової політики підприємства;
- удосконалення концепції планування витрат на здійснення діяльності підприємства, інвестиційні програми;
- контроль за виконанням підрозділами підприємства законодавства в галузі економіки.

Функції планово-економічного відділу:

- розробка та підготовка до затвердження проектів перспективних і поточних планів економічної діяльності та розвитку підприємства;
- керівництво складанням середньострокових і довгострокових комплексних планів виробничої, фінансової та комерційної діяльності

(бізнес-планів) підприємства;

– формування і визначення економічної стратегії розвитку підприємства з метою адаптації його господарської діяльності і системи управління до мінливих в умовах ринку зовнішнім і внутрішнім економічним умовам;

– розробка прогнозів економічного розвитку підприємства відповідно до потреб ринку;

– керівництво підготовкою проектів поточних планів підрозділами підприємства з усіх видів діяльності відповідно до замовлень контрагентів;

– розробка планових техніко-економічних нормативів матеріальних і трудових витрат, проектів оптових і роздрібних цін на продукцію підприємства, тарифів на роботи (послуги) з урахуванням попиту і пропозиції та з метою забезпечення запланованого обсягу прибутку;

– складання нормативних калькуляцій продукції і контроль за внесенням до них поточних змін планово-розрахункових цін ;

– аналіз зростання цін на аналогічну продукцію конкурентів;

– внесення пропозицій щодо перегляду цін на високорентабельну продукцію;

– виявлення збиткової продукції, розробка заходів щодо зняття її з виробництва;

– комплексний аналіз всіх видів діяльності підприємства;

– планування обсягів капітальних вкладень і операційних коштів для централізованої оплати обладнання та інвентарю на основі заявок виробничих підрозділів;

– розробка заходів щодо ефективного використання капітальних вкладень;

– розробка заходів щодо підвищення продуктивності праці, зниження витрат на виробництво і реалізацію продукції, підвищенню рентабельності виробництва, збільшення прибутку, усунення втрат і непродуктивних витрат;

- організація і координація досліджень для визначення умов підвищення конкурентоспроможності продукції;
- підготовка для подання в головну бухгалтерію, відділ організації та оплати праці пропозицій щодо встановлення (зміни) посадових окладів окремих посад і категорій працівників підприємства;
- підготовка пропозицій по конкретних напрямках вивчення ринку з метою визначення перспектив розвитку підприємства;
- контроль за виконанням підрозділами підприємства планових завдань;
- статистичний облік по всіх виробничих та техніко-економічними показниками роботи підприємства, систематизація статистичних матеріалів;
- підготовка статистичної звітності у встановлені терміни;
- розробка заходів щодо забезпечення режиму економії, зниження витрат на виробництво і реалізацію продукції, виявлення можливості додаткового випуску продукції;
- розробка економічних нормативів витрат на здійснення діяльності підприємства та подання їх для погодження у фінансовий відділ, коректування їх з обліків інфляційних процесів;
- розробка планів операційних витрат на здійснення діяльності підприємства за джерелами фінансування на рік і по кварталах;
- підготовка пропозицій, обґрунтувань і розрахунків по витратах на проведення науково-дослідних, дослідно-конструкторських, дослідних робіт і розробок, капітального ремонту будівель і споруд, доведення планів витрат до фінансового відділу;
- визначення обсягів витрат на підвищення кваліфікації кадрів на основі прогнозів потреби у підготовці кадрів для підприємства;
- розробка та узгодження з фінансовим відділом і головною бухгалтерією розрахунків по мобілізації власних коштів;
- аналіз діючих структур управління підприємства і підготовка

пропозицій щодо їх подальшого розвитку;

- розробка методичних матеріалів з техніко-економічного планування діяльності підрозділів підприємства, розрахунку економічної ефективності впровадження нової техніки і технології, проведення організаційно-технічних заходів, спрямованих на підвищення конкурентоспроможної продукції (робіт, послуг);

- розробка уніфікованої документації, економічних стандартів, впровадження засобів механізованого і автоматизованої обробки планової документації;

- розробка методик, рекомендацій, нормативно-інструктивної документації з питань економіки, оплати праці, цінової політики, вдосконалення статистичної звітності.

- планово-економічний відділ має право:

- давати структурним підрозділам підприємства вказівки по методиці економічних розрахунків, обліку і планування, які є обов'язковими до виконання підрозділами;

- вимагати та отримувати від усіх структурних підрозділів підприємства відомості, необхідні для виконання покладених на відділ завдань;

- самостійно вести листування з питань економічного планування та статистичної звітності, а також з інших питань, що входять до компетенції відділу і не потребують узгодження з керівником підприємства;

- виступати у встановленому порядку від імені підприємства з питань, що належать до компетенції відділу, у взаєминах з державними і муніципальними органами, а також іншими підприємствами, організаціями, установами;

- перевіряти правильність і обґрунтованість кошторисів, розрахунків, інший облікової та звітної документації, складеної структурними підрозділами підприємства;

- вносити пропозиції керівництву підприємства про залучення до

матеріальної і дисциплінарної відповідальності посадових осіб підприємства;

– проводити наради і брати участь у нарадах, що проводяться на підприємстві з питань виробничо-економічної діяльності підприємства;

– залучати в установленому порядку спеціалістів структурних підрозділів підприємства, експертів сторонніх організацій для участі у розгляді та виконанні робіт з питань, що входять до компетенції відділу.

Відповідальність за належне і своєчасне виконання функцій відділу, перерахованих у цьому Положенні, несе начальник планово-економічного відділу.

2.3 Аналіз та оцінка стану фінансово-економічної безпеки підприємства

Зареєстрований капітал КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» складає 35 042 тисяч гривень. Прибуток підприємства утворюється з надходжень від господарської діяльності. Майно підприємства складається з основних засобів, нематеріальних активів та обігових коштів. Власний капітал дорівнює 181 712 тис. грн.

Власний капітал підприємства – це частка активів, що зостається за вирахуванням зобов'язань. Інший додатковий капітал 54 129 тис. грн. Нерозподілений прибуток складає 93761 тис. грн. на кінець періоду. Доходи майбутніх періодів – 263 763 тис. грн.

Розглянемо основні показники фінансово-господарської діяльності, що наведені у таблиці 2.2 [37]. На основі даних таблиці 2.2, можна зробити наступні висновки: власний капітал підприємства протягом досліджуваного періоду має тенденцію до зростання. Його сума збільшилася на 330,47% у порівнянні із 2016 роком. Але найбільший стрімкий темп зростання власного капіталу підприємства спостерігається у 2017 р.–210,36% порівняно із 2016 р.

Чистий дохід від реалізації протягом досліджуваного періоду також має позитивну тенденцію до зростання, але з невеликим зниженням у 2018 р. в порівнянні з 2017 р. на 0,41%.

Таблиця 2.2

Основні показники фінансово-господарської діяльності КП
«Міжнародний аеропорт Запоріжжя» за період 2016-2018 рр., тис. грн.

Показник	Рік			Темп зростання, %		
	2016	2017	2018	2017/ 2016	2018/ 2017	2018/ 2016
1	2	3	4	5	6	7
Залишкова вартість основних засобів	20421	63378	87906	210,36	38,7	330,47
Власний капітал	51920	94379	181712	81,78	92,53	350
Чистий дохід від реалізації	70683	85020	101914	20,28	19,87	44,19
Собівартість реалізації продукції	27738	37584	54200	35,5	44,21	95,4
Чистий прибуток (збиток)	35040	43014	72449	22,76	68,43	106,76

Протягом 2016-2018рр. чистий дохід збільшився на 44,19 %. Собівартість виготовленої продукції за період зросла на 95,4 %, що є більшим за темп зростання чистого доходу. Така ситуація сприяє зменшенню рентабельності діяльності підприємства.

Чистий прибуток на підприємстві за 2016-2018 рр. збільшився на 106,76 %. Найбільший темп зростання прибутку на КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» спостерігався у 2018 році – 68,43 %.

Залишкова вартість основних засобів за період також зростає на 330,47%, що свідчить про проведення дуже активної політики оновлення основних виробничих фондів.

Доходи та витрати підприємства – це найважливіші характеристики його діяльності.

Саме тому, вважаємо за необхідне в розрізі фінансово-господарської діяльності розглянути динаміку, склад та структуру доходів і витрат КП

«Міжнародний аеропорт Запоріжжя» (табл. 2.3, 2.4).

На основі даних таблиці 2.4 можна зробити висновок, що найбільші темпи зростання характерні для інших операційних доходів – 1071,67 % за період 2016 - 2018 рр. Для фінансових доходів у 2018 р., відносно 2016 р., було характерне зростання на 41,71 %, проте найбільше зростання спостерігалось по відношенню 2017 і 2016 р. і становило 38,45%.

Таблиця 2.3

Класифікація доходів КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» за період 2016-2018 рр., тис. грн.

Вид доходу	Рік			Темп зростання, %		
	2016	2017	2018	2017/ 2016	2018/ 2017	2018/ 2016
1	2	3	4	5	6	7
Інший операційний дохід	4532	12825	53100	182,99	314,03	1071,67
Доход від участі в капіталі	-	-	-	-	-	-
Інші фінансові доходи	1472	2038	2086	38,45	2,36	41,71
Інші доходи	795	1421	2115	78,74	48,84	166,04
Надзвичайні доходи	-	-	-	-	-	-

Інші доходи також збільшувались протягом всього періоду, і на кінець склали 166,04%. Доход від участі в капіталі та надзвичайні доходи взагалі відсутні на підприємстві за досліджуваний період.

Таким чином, можна зробити висновок, що найбільша питома вага витрат припадає на собівартість реалізованої продукції – 80,20 % у 2016 році. Собівартість реалізованої продукції зросла за період на 95,21 %.

На інші операційні витрати припадає 8,33 % загальної суми витрат. Загальна сума витрат за досліджуваний період зросла на 104,98 %.

Отже, можна зробити висновок, що діяльність КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» є досить активною, але подекуди нерентабельною, що розглянемо далі.

Провівши аналіз фінансово-економічного стану досліджуваного підприємства я можу зробити наступні висновки на основі даних в табл. 2.5:

Щодо майнового стану, то коефіцієнт зносу ОЗ за 2017 і 2018 роки

склав 0,3054 і 0,2839 відповідно, знос засобів за період зменшився на 2,1%.

Таблиця 2.4

Класифікація витрат КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» за період
2016-2018 рр., тис. грн.

Вид витрат	Рік			Питома вага витрат, %			Темп зростання, % 2018/2016
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
1	2	3	4	5	6	7	8
Акцизний збір	-	-	-	-	-	-	-
Інші вирахування з доходу	-	-	-	-	-	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, роботи, послуг)	27728	37570	54128	80,20	77,23	76,38	95,21
Адміністративні витрати	4590	5917	10746	13,28	12,16	15,17	134,12
Інші операційні витрати	1775	5033	5903	5,13	10,34	8,33	232,56
Фінансові витрати	-	-	-	-	-	-	-
Витрати від участі в капіталі	-	-	-	-	-	-	-
Інші витрати	14	116	468	0,045	0,24	0,66	3242,86
Податок на прибуток від звичайної діяльності	7871	9640	15903	22,77	19,82	22,44	102,05
Надзвичайні витрати	-	-	-	-	-	-	-
Загальна сума витрат	34571	48650	70863	100	100	100	104,98

Щодо аналізу ліквідності підприємства, то можна прогледіти відносно негативну динаміку: коефіцієнт покриття знизився у порівнянні з попереднім періодом на 13,6112 і склав 7,454021. Але в обох періодах ми бачимо, що у підприємства достатньо нормальних джерел фінансування для підтримки виробничого і збутового процесу. На кожну гривню запасів припадає 7,45 - 21,07 гривні доступних фінансових ресурсів, тому цей показник перевищує норму, яка становить більше одиниці.

Коефіцієнт швидкої ліквідності, норма якого складає 0,6 - 0,8, зменшився в порівнянні з минулим роком і також не досягає нормативного

рівня і складає, відповідно, 0,92914 і 0,48664 за 2017 та 2018 роки, відбулося зниження даного показника на 0,4425.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності за два періоди складає 0,61249 і 0,25548, зниження становить 0,35701. Результат даного коефіцієнта має нормативне значення, проте спостерігається негативна тенденція, яка не є доброю ознакою.

Чистий оборотний капітал знизився на 129 588 тис. грн.

Таблиця 2.5

Дані результатів фінансово-економічного аналізу

Показник	Розрахунок		Результат	
	2017	2018	2017р.	2018р.
1	2	3	4	5
коефіцієнт зносу ОЗ	27871/91258	34849/122755	0,3054	0,2839
коефіцієнт покриття	$((94379-95810) + 57928) / 2682$	$((181712-362488) + 281532) / 13517$	21,0652	7,4540
коефіцієнт швидкої ліквідності	$(56505 - 2682) / 57928$	$(150521 - 13517) / 281532$	0,9291	0,4866
коефіцієнт абсолютної ліквідності	35480/57928	71925 / 281532	0,6125	0,2555
чистий Об.К.	$(56505 - 57928) - (150521 - 281532)$		↓ 129 588 тис. грн.	
коефіцієнт автономії	94379/152315	181712 / 513009	0,6196	0,3542
коефіцієнт фінансуван.	57928 / 94379	281532 / 181712	0,614	1,549
коефіцієнт забезпечення власними ОЗ	$(94379-95810)/152315$	$(181712-362488)/513009$	-0,0094	-0,352
коефіцієнт маневреності ВЛК	$(49765 + 181712 - 362488) / 181712$		-	-0,721

Аналіз платоспроможності підприємства характеризується показниками[38]:

– коефіцієнт автономії, значення якого у 2017 році становило 0,6196 і знизилось у 2018 році, дорівнює 0,3542 і не співпадає з нормативом більше 0,5;

– коефіцієнт фінансування в 2017 році 0,614 співпадає з нормативом - менше 1, але в 2018 році він становить 1,549, тому фінансова стійкість підприємства сягає критичного значення. Дана ситуація свідчить про високий рівень залежності підприємства від позикових джерел;

– коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами у 2017 році критично нижче норми (більше 0,1) і складає -0,025, у 2018 році він зменшився на 0,3426 і склав -0,352;

– коефіцієнт маневреності власного капіталу -0,721 має негативний показник і не співпадає з нормативом (більше 0).

Аналіз ділової активності характеризується показниками: коефіцієнт оборотності активів, що має позитивну тенденцію до зниження; коефіцієнт оборотності матеріальних запасів за звітний період зменшився, що не є добре; фондвіддача активів зменшилась, що також не є добре; коефіцієнт оборотності власного капіталу також має негативну тенденцію до зниження.[39]

Аналіз рентабельності за усіма показниками показує негативні результати та має тенденцію до зниження, що свідчить про нерентабельну його діяльність.

Оцінка структури джерел фінансових ресурсів КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя»:

За допомогою показників, можна проаналізувати структуру джерел фінансових ресурсів КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя». Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) (Кфн), що показує частку власного капіталу у загальному капіталі підприємства, на початок звітнього періоду дорівнював 0,619, тобто 61,9%, на кінець – 0,354 (35,4%). У порівнянні з початком звітнього періоду відсоток власного капіталу у структурі балансу знизився на 26,5%. Загалом нормальним значенням цього коефіцієнту вважається 60%. У нашому підприємстві цей показник дорівнює аж 35,6%, що свідчить про досить малий розмір капіталізації та великий ризик для кредиторів.

Підприємство значно залежить від позикових коштів і здатне фінансувати тільки 35,4% активів за рахунок власних коштів в 2018 р., що на 26,5% менше значення 2017 р. З огляду на те, що компанія є платоспроможною і прибутковою, я пропоную реінвестувати прибуток, що отриманий за результатами фінансового року[40].

Коефіцієнт фінансової залежності (Кфз), що показує частку позикового капіталу на початок періоду складав 1,614 (161,4%), на кінець - 2,823 (282,3%). Тобто відсоток позикового капіталу на кінець періоду збільшився на 120,9% і в 2018 р. на кожну гривню власних коштів припадає 2,82 гривні фінансових ресурсів. Це значення показника знаходиться в критичних межах, тому фінансові ризики компанії знаходяться на не прийнятному рівні.

Узагальнюючи і підводячи підсумки аналізу фінансового стану підприємства найоптимальнішим і доцільним є розрахунок показників рентабельності, які визначають наскільки прибутковою є діяльність підприємства, продукції, активів і власного капіталу. Результати розрахунку основних показників рентабельності наведено в табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Показники рентабельності КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» за період 2017-2018рр.

Показник	Рік		Темп зростання, %
	2017	2018	2018/2017
1	2	3	4
Коефіцієнт рентабельності активів	0,31606	0,1293	-39,91
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,58803	0,5248	-10,75
Коефіцієнт рентабельності діяльності	0,505	0,71	40,59

На основі даних таблиці 2.6 можна зробити висновок, що коефіцієнт рентабельності активів за досліджуваний період має тенденцію до зменшення, тобто ефективність використання активів зменшилася на 39,91 %, тобто якщо в 2017 р. підприємство отримувало 31,6 копійок чистого

прибутку на кожен вкладений гривню, то в 2018 році – вже 12,93 копійок. Бачимо спад економічної діяльності компанії.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу за 2017- 2018 р. постійно зменшувався, тобто ефективність його використання також зменшувалася. За період зменшення склало 10,75 %. Рентабельність діяльності в цілому за період збільшилась на 40,59 %.

Таким чином, показники рентабельності КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» є позитивними та достатньо високими для підприємств України, але за останні три роки динаміка їх зміни є спадною, що у майбутньому, за незмінності ситуації, може призвести до збитковості досліджуваного підприємства.

Проаналізувавши всі найважливіші показники комплексної оцінки фінансового стану КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя», можна сказати, що більшість показників на підприємстві відповідають нормативним значенням, тобто підприємство є фінансово стабільним, незалежним, має високий рівень ліквідності та платоспроможності. Але основну загрозу для фінансового стану підприємства складає значення коефіцієнта забезпеченості власними оборотними засобами, який у 2018 році склав -0,352, але мав чималу динаміку покращення, беручи до уваги минулі роки. Коефіцієнт фінансування в 2018 році становив 1,549. Дана ситуація свідчить про високий рівень залежності підприємства від позикових джерел, що у середньостроковій перспективі може призвести до погіршення рівня платоспроможності підприємства.

Отже, я можу зробити загальний висновок за всіма параметрами, що для підприємства КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» загроза банкрутства є вірогідною, так як підприємство має невеликі прибутки, які не зовсім покривають збитки, ось чому підприємство має всі шанси стати банкрутом. Щоб уникнути цієї жахливої ситуації, я пропоную використати на підприємстві КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» санаційні заходи, які допоможуть оздоровити підприємство і вивести з кризового становища.

Згідно витягу з аудиторського висновку про діяльність підприємства: аудитор здійснив аудиторську перевірку фінансової звітності КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» станом на 31 грудня 2018 року. Відповідальність за цю фінансову звітність несе керівництво підприємства. Аудитор несе відповідальність за висловлення своєї професійної думки щодо цієї фінансової звітності на підставі аудиторської перевірки. В результаті проведення аудиту, у межах визначеного масштабу, встановлено, що надана інформація дає дійсне й повне уявлення про реальний склад активів та пасивів підприємства. Система бухгалтерського обліку, що використовувалися на підприємстві, відповідає законодавчим та нормативним вимогам. Річна фінансова звітність складена на підставі дійсних даних бухгалтерського обліку та достовірно відображає в усіх суттєвих аспектах фактичний фінансовий стан на 31 грудня 2018 року за результатами фінансово - господарських та управлінських операцій з 1 січня 2018 року по 31 грудня 2018 року. Аудитор, після ретельної збірки записів у головній книзі із відповідними статтями балансу, та розшифровками до них, а також проаналізувавши окремі статті балансу, дійшли висновку, що баланс не містить таких перегрупувань, що могли б суттєво вплинути на достовірність валюти балансу. Дані фінансової звітності КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» відповідають даним обліку. Також дані окремих форм звітності не суперечать одна одній. Аудитор вважає, що підприємство дотримується принципів безперервності функціонування за обмеженнями даного висновку у контексті факторів політичної та адміністративної ситуації в регіоні. Аудитор вважає, що фінансова звітність КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя», відповідає встановленим вимогам чинного законодавства України та прийнятій обліковій політиці, реально та достовірно, відображає фінансовий стан підприємства на дату складання звітності. Аудиторський висновок, на думку аудитора, є умовно-позитивним.

3 ОЦІНКА ВПЛИВУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Економічна сутність фінансової звітності як джерело формування економічної безпеки

Різні підходи до визначення економічної безпеки підприємства зумовили різноманітність її функціональних складових, проте всім дослідники основною назвали фінансову безпеку.

В українському законодавстві термін «фінансова безпека» було вжито у Законі України «Про основи національної безпеки України» від 19 червня 2003р. № 964-ІУ, згідно з яким фінансова безпека — це такий стан бюджетної, грошово-кредитної, банківської, валютної систем та фінансових ринків, що характеризується збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних загроз, здатністю забезпечити ефективне функціонування національної економічної системи та економічне зростання.

Фінансову безпеку підприємства можна розглядати як «стан захищеності підприємства від негативного впливу зовнішніх та внутрішніх фінансових загроз, що забезпечить його стабільний розвиток на короткотермінову та довготермінову перспективу, та найбільш ефективно використання ресурсів підприємства, що виражається в позитивних значеннях фінансових показників діяльності підприємства» [41].

Аналіз наукових публікацій свідчить про багатосторонність наукових поглядів і теорій щодо визначення сутності поняття «фінансова безпека», механізму її забезпечення та функціонування.

Вивчаючи сучасні погляди на сутність фінансової безпеки підприємства, виокремимо два основні напрями дослідження фінансової безпеки підприємства. Перша група науковців покладає в основу фінансової

безпеки підприємства ефективно використання ресурсів, оскільки ключовою метою діяльності будь-якого підприємства є одержання максимально можливого прибутку за мінімальних витрат. Друга група науковців досліджує фінансову безпеку підприємства, оцінюючи його фінансовий стан, фінансову стійкість, платоспроможність за показниками фінансової звітності.

У сучасних умовах господарювання протидіяти загрозам можливо, володіючи достовірною і точною інформацією, опираючись на яку суб'єкт підприємницької діяльності обирає партнерів, встановлює взаємовідносини та визначає форму розрахунків з клієнтами й постачальниками, вирішує питання інвестування своїх коштів тощо. Саме таку інформацію має генерувати система бухгалтерського обліку та аналізу, яка в науковій літературі отримала назву «обліково-аналітична система».

Систему, що основана на даних бухгалтерського обліку, включно з оперативними даними, і використовує всі види інформації для узагальнення та аналізу, розглядають як систему обліково-аналітичного забезпечення. У сфері економічної безпеки підприємства така система об'єднує методи й технології усіх видів обліку, аналізу та безпеки для ухвалення управлінських рішень щодо протидії внутрішнім та зовнішнім загрозам безпеці діяльності підприємства та його сталому розвитку [42]. Вона виступає основою для здійснення моніторингу оцінки стану та рівня фінансово-економічної безпеки підприємства, а також специфічним видом професійної діяльності у сфері безпеки, який безпосередньо впливає на її забезпечення.

У системі обліково-аналітичного забезпечення фінансової безпеки підприємства центральне місце посідає фінансова звітність – бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період. Метою її складання є надання користувачам для ухвалення рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства.

Фінансова звітність відображає достовірну і повну інформацію про

процеси (операції, події), які можуть впливати на ухвалення управлінських рішень. Крім того, завдяки показникам цієї звітності можна дати обґрунтовану оцінку минулим, поточним і майбутнім господарським подіям. Інформацією бухгалтерської фінансової звітності послуговуються зацікавлені користувачі в процесах фінансового аналізу, планування, розробки фінансової стратегії і тактики за основними напрямками господарської діяльності.[43]

Бухгалтерська фінансова звітність, ґрунтуючись на узагальнених даних бухгалтерського обліку, виступає ланкою зв'язку між підприємством із зовнішнім середовищем. Така звітність з одного боку покликана розкривати ті процеси, що відбуваються на підприємстві, а з іншого – задовольняти вимоги щодо потрібного обсягу інформації, можливостей її засвоєння зовнішніми і внутрішніми користувачами. Інформація, що подається у фінансовій звітності, не є вичерпною, проте вона є доречною для широкого використання системою управління суб'єктами господарювання.

У ринковій економіці фінансова звітність виступає засобом регулювання ринку цінних паперів, переливу капіталів із менш привабливих сфер діяльності у більш привабливі, що сприяє економічному оздоровленню завдяки розподілові фінансових ресурсів. Водночас вона є моделлю відображення оптимізованої комбінації інтересів суб'єктів ринку, що розвивається і трансформується під впливом сучасних змін економічного середовища.

Фінансова звітність підприємства складається з таких форм: Баланс (Звіт про фінансовий стан); Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний капітал); Звіт про рух грошових коштів; Звіт про власний капітал; Примітки до річної фінансової звітності. Форма і склад статей фінансової звітності визначаються Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (НП(С)БО 1).

Під час формування фінансової звітності потрібно дотримуватись низки принципів, визначених НП(С)БО 1, та намагатися забезпечити їй якісні

характеристики (дохідливість, доречність, достовірність, зіставність).

Однією з якісних характеристик фінансової звітності підприємства є достовірність, яка пов'язана з оцінкою активів та зобов'язань. Зауважимо, що національні стандарти бухгалтерського обліку передбачають альтернативні варіанти оцінювання активів та зобов'язань – справедливу вартість й собівартість. Застосування оцінки за собівартістю є більш достовірним для підприємств України. Оцінка активів і зобов'язань за справедливою вартістю в деяких випадках може підвищити капіталізацію підприємства у звітності, поліпшуючи його інвестиційну привабливість, а також стати причиною маніпулювання, неправомірного зниження доходів для зменшення податкових зобов'язань. Отже, недостовірною оцінка активів і зобов'язань у фінансовій звітності підприємства загрожуватиме його фінансовій безпеці, оскільки спричинятиме уявлення необґрунтованих управлінських рішень як на рівні підприємства, так і на рівні галузі й держави.

Основною формою фінансової звітності підприємства вважається баланс, призначення якого є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства на конкретну дату. Визначення фінансового стану у міжнародних і національних стандартах із бухгалтерського обліку акцентує увагу на взаємозв'язку між активами, зобов'язаннями і капіталом, що відображаються у бухгалтерському балансі. У нормативно-правових актах з економічного й фінансового аналізу, затверджених органами виконавчої влади України, фінансовий стан постає у вигляді сукупності показників щодо наявності, напрямів розміщення і використання ресурсів підприємства, реальних і потенційних фінансових можливостей підприємства [44].

Історично фінансовий стан підприємства визначався рівнем його забезпеченості необхідними грошовими коштами для здійснення звичайної господарської діяльності. В сучасних умовах фінансовий стан ототожнено з фінансовою конкурентоспроможністю, зокрема кредитоспроможністю, платоспроможністю, забезпеченістю фінансовими ресурсами, спроможністю

фінансувати свою діяльність.

На сьогодні у процесі оцінювання фінансової безпеки вітчизняні підприємства найчастіше застосовують три групи показників (ліквідності, рентабельності та фінансової стійкості), розрахунок яких передбачений завданнями діагностики фінансового стану підприємства. Вибір цих груп зумовлений тим, що фінансова безпека містить такі основні складові: фінансова маневреність, фінансова стабільність, фінансова стійкість.

Фінансова маневреність припускає наявність у підприємства активів високого рівня ліквідності, реалізація яких дасть змогу покрити короткостроковий дефіцит коштів, спричинений негативними впливами зовнішнього середовища. Ця складова досліджується за допомогою показників ліквідності.

Фінансову стабільність забезпечує такий рівень диверсифікованості активів, що дає можливість одержувати стабільний дохід протягом часу, необхідного для формування відповідної захисної реакції підприємства і розроблення економічної стратегії у випадку негативного впливу загроз. Для оцінювання фінансової стабільності використовують показники рентабельності.

Фінансова стійкість дає змогу виявити наявність у підприємства фінансових резервів, що дозволяють приймати будь-яку модель поведінки на ринку (агресивну, нейтральну, консервативну) і займати конкурентні позиції в умовах дії зовнішніх і внутрішніх загроз. Такий висновок можна зробити за допомогою показників структури капіталу (фінансової стійкості).

В економічній літературі з проблем фінансової безпеки українські та зарубіжні науковці виокремлюють дві основні групи методів і моделей оцінювання й аналізу фінансової безпеки підприємства: методи і моделі безпосереднього оцінювання фінансової безпеки (рейтингова модель оцінювання фінансової безпеки; модель експрес-оцінювання фінансової безпеки; модель оцінювання фінансової безпеки Ж. Депаляна; модель оцінювання фінансової безпеки підприємства в розрізі його економічної

безпеки; економетрична модель оцінювання фінансової безпеки підприємства; методи програмно-цільового управління і розвитку для оцінювання фінансової безпеки; експертна модель оцінювання фінансової безпеки; модель аналізу фінансової безпеки на основі СТЕП-аналізу; модель аналізу фінансової безпеки на основі SWOT і SPACE аналізу) та методи оцінювання й аналізу фінансової безпеки на основі методів оцінювання схильності підприємства до банкрутства (п'ятифакторна модель Альтмана; модель Спрінгейна; модель Фулмера; матричний метод оцінювання банкрутства підприємства за допомогою нечітких множин). Однак використання цих методичних підходів до оцінювання фінансової безпеки українських підприємств не є поширеним[45].

Для фінансових менеджерів у українській практиці прийнятною є методика оцінювання фінансової безпеки підприємства, яка рекомендована Міністерством фінансів України та Фондом державного майна України. Ця методика базується на обчисленні інтегрального показника безпеки підприємства, розрахованого на підставі порівняння фактичних та нормативних інтегральних показників, які комплексно характеризують загрози фінансовій безпеці підприємства: показники майнового стану; показники ліквідності; показники фінансової незалежності; показники ділової активності; показники рентабельності.

Зауважимо, що більшість методичних підходів до оцінювання фінансової безпеки суб'єктів господарювання у вітчизняній та міжнародній практиці ґрунтуються на показниках фінансової звітності.

Фінансова звітність, як підсистема інформаційного забезпечення управління підприємством має низку хиб, які обмежують його інформаційну місткість. Серед таких хиб є: можна віднести: грошовий вид усіх активів; несвоєчасність надання інформації користувачам з огляду на періодичність її складання відповідно до законодавства (квартал, рік); нереальне подання інформації, що є наслідком суб'єктивізму тих, хто її складає; перекручування даних звітності в межах, дозволених законодавством (у процесі обрання

облікової політики), та їх фальсифікація.

Доцільно також наголосити на поліпшенні якості вітчизняної фінансової звітності внаслідок її реформування й удосконалення на основі застосування міжнародних стандартів фінансової звітності. На нашу думку, потребує розроблення національної концептуальної основи фінансової звітності, яка б узгодила усі підходи щодо визначення структури та елементів фінансової звітності з положеннями, задекларованими в Концептуальній основі складання фінансової звітності за МСФЗ.

3.2 Концептуальний підхід до забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства

На сучасному етапі економічного розвитку, в кризових умовах та складних трансформаційних процесів значно ускладнюються умови господарювання підприємств. Ефективність діяльності суб'єктів господарювання зумовлюється переважно станом їх фінансів, що спонукає необхідність забезпечення їх економічної і, зокрема, фінансової безпеки. Фінансова безпека входить до складу економічної безпеки підприємства так само, як технологічна, інтелектуальна, правова, інформаційна, кадрова, силова, ринкова та екологічна безпеки.

На законодавчому рівні визначення поняття «фінансова безпека підприємства» немає, але варто відмітити, що існує проект Концепції фінансової безпеки України [46], де фінансову безпеку відносять до частини економічної безпеки, яка відображає стан захищеності ключових інтересів громадянина, підприємства, регіону та держави у фінансовій сфері від негативного впливу ряду загроз.

Фінансова безпека підприємства – це такий стан підприємства, що характеризується збалансованістю і якістю різних фінансових інструментів,

технологій і послуг, які використовує підприємство, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз, здатністю фінансової системи підприємства забезпечувати реалізацію власних фінансових інтересів, місії і завдань достатніми обсягами фінансових ресурсів, а також забезпечувати ефективний і сталий розвиток фінансової системи [47].

Критерієм стійкого фінансового стану є фінансова рівновага, що визначається збалансованістю фінансових активів та позичкового капіталу. Стійким вважається стан суб'єкта підприємництва, коли всі не фінансові активи є власними, а фінансові – позиковими.

Фінансова стійкість підприємства – це такий стан процесу формування і використання ресурсів господарського суб'єкта, який забезпечує його розвиток на основі зростання вартості капіталу при збереженні відповідного рівня платоспроможності і кредитоспроможності. Абсолютна фінансова стійкість неможлива, оскільки залежить від впливу великої кількості факторів, дія їх не є статичною, тобто вони постійно модифікуються і змінюються.

Згідно з даними рис. 3.1, до внутрішньої структури економічної та фінансової безпеки входять такі складові, як «економічна незалежність», «здатність до розвитку» та «ефективність функціонування».

Використання системи показників – критеріїв, які відображають кількісний вимір рівня економічної й фінансової безпеки підприємства, на практиці дає змогу завчасно сигналізувати про небезпеку його зниження, виникнення загроз розвитку підприємства а також своєчасно вживати заходи, спрямовані на їх попередження.

М.Ю. Погосова, В.С. Лебедева стверджують, що фінансова безпека підприємства – це складова економічної безпеки підприємства, яка являє собою такий стан підприємства, що:

– дозволяє забезпечити фінансову стійкість, платоспроможність, ліквідність та достатню фін. незалежність підприємства у довгостроковому періоді;

Рис. 3.1 Система критеріїв оцінки економічної і фінансової безпеки підприємства

- забезпечує оптимальне залучення та ефективне використання фінансових ресурсів підприємства;
- дозволяє ідентифікувати небезпеки та загрози стану підприємства та розробляти заходи для їх вчасного усунення;
- дозволяє розробляти та впроваджувати фінансову стратегію;
- має бути оцінений кількісними та якісними показниками, які мають граничні значення[48].

Фінансово-економічна безпека підприємства є досить складною

системою, яка забезпечує ефективне використання матеріальних, трудових, інформаційних і фінансових ресурсів, використовуючи певний набір внутрішніх характеристик.

Фінансово-економічна безпека підприємства – це такий фінансово-економічний стан, який сприяє забезпеченню захищеності його фінансово-економічних інтересів від негативних чинників внутрішнього і зовнішнього середовища та створення необхідних фінансово-економічних умов для безперервної стійкого розвитку та успішної діяльності підприємства.

Метою забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства є досягнення найвищої ефективності та стабільності його функціонування і створення передумов для подальшого розвитку шляхом своєчасного виявлення та запобігання зовнішнім і внутрішнім небезпекам і загрозам [49, с. 178].

Фінансово-економічна безпека підприємства направлена на створення відповідних умов для виявлення та подолання кризових явищ у діяльності підприємства з метою реалізації поставлених ним статутних цілей і завдань.

Чинники, формуючі відповідний рівень економічної безпеки підприємства, різноманітні, і в кожній галузі виробництва мають свою специфіку. Однак є загальні, типові чинники, що впливають на рівень економічної безпеки підприємства незалежно від форм власності та галузі виробництва [50].

Існують зовнішні небезпеки та загрози (які не залежать від діяльності підприємства) та внутрішні (які безпосередньо залежать від діяльності підприємства), а також ті, що існують, і можливі.

До зовнішніх факторів відносять економічні, ринкові, соціально-культурні, правові, технологічні та технічні, географічні. А також міжнародні, до яких входять: фінансово-економічна криза; недобросовісна конкуренція; нестабільність економіки; зниження інвестиційного потенціалу та клімату держави; недосконалість механізмів реалізації економічної та фінансової політик держави; нерозвиненість фінансового ринку та його

інфраструктури; недосконалість правової системи захисту прав інвесторів і виконання законодавства.

Внутрішні фактори впливу на систему фінансово-економічної безпеки підприємства включають: засоби праці, кадровий потенціал, системні фактори, інформаційне забезпечення прийняття рішень, тощо.

Оцінка рівня економічної безпеки підприємства, іншими словами діагностика кризових явищ, є основним і першочерговим завданням антикризового управління. Метою антикризового управління є забезпечення виживання підприємства в жорстких умовах конкуренції і непередбачуваності зовнішнього середовища.

У сучасній науковій літературі та практиці сформувалося досить велика кількість методичних підходів оцінки рівня економічної безпеки суб'єкта господарювання, проте більшість з них не враховує причинно-наслідкового взаємозв'язку різних загроз і кризових факторів, і тому не дозволяє визначити причини сформованого стану підприємства, ідентифікувати характер потенційної або існуючої кризи.

Визначити рівень фінансово-економічної безпеки підприємства можна використовуючи систему показників, що характеризують результати фінансово-господарської діяльності [51]. При цьому рекомендується використовувати такі групи показників:

- фінансово-економічної що включає такі показники, як: коефіцієнт стійкості, коефіцієнт фінансової незалежності (автономії), коефіцієнт фінансового ризику, коефіцієнт маневровості, коефіцієнт швидкої (термінової) ліквідності, коефіцієнт поточної ліквідності (покриття), коефіцієнт абсолютної ліквідності;

- стабільності та безперервності виробничої діяльності підприємства, до якої входять коефіцієнт оборотності оборотних активів, тривалість одного обороту оборотних активів, матеріальні витрати, енергоємність, собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати, витрати на збут, витрати на оплату праці, матеріалоємність, виробничий

потенціал, фондоозброєність праці, трудомісткість;

– ефективності використання ресурсів підприємства, що оцінюється на основі розрахунку й аналізу рентабельності продажу, рентабельності активів, суми вивільнених коштів у процесі прискорення оборотності оборотних активів, фондівіддачі, показника виходу придатного продукту з використаної сировини, коефіцієнта придатності нематеріальних активів, коефіцієнта зношеності нематеріальних активів, коефіцієнта зношеності основних засобів, коефіцієнта придатності основних засобів, рентабельності операційної діяльності, коефіцієнта плинності кадрів, коефіцієнта динаміки середньооблікового складу персоналу, питомої ваги простоїв у фонді робочого часу, продуктивності праці, темпів зростання персоналу.

Врахування в процесі аналізу та оцінки саме таких систем фінансово-економічних показників результатів діяльності підприємства ми можемо визначити й оцінити не лише досягнутий рівень фінансово-економічної безпеки підприємства, а й нарощування або зниження його потенціалу, тобто оцінки накопичення підприємством здатностей до формування високого рівня в майбутньому.

Однією з основних умов дотримання належного рівня фінансово-економічної безпеки підприємства є здатність протистояти наявним і тим, що виникають, небезпекам і загрозам, спрямовані завдати фінансових збитків підприємству, негативно впливають на зміну структури капіталу, зумовлюють примусову ліквідацію підприємства. Для забезпечення належного рівня фінансово-економічної безпеки першочерговими завданнями фінансової політики, що реалізується на підприємстві, є підтримка фінансової стійкості, рівноваги, забезпечення достатньої фінансової незалежності та гнучкості в прийнятті фінансових рішень.

Забезпечення економічної безпеки підприємств необхідно розглядати як процес прогнозування і запобігання ущербів від негативних дій на їх економічну безпеку по різних аспектах фінансово-господарської діяльності.

Ефективний результат роботи підприємств по забезпеченню прибутковості і стійкості бізнесу, можливо досягнути саме за рахунок прогнозування і своєчасного запобігання ущербів, що як очевидно представляють загрозу економічній безпеці, так і потенційно вірогідних.

Формування механізму забезпечення економічної безпеки підприємства – справа досить складна. Найважливішим його складовим елементом виступає необхідність визначення потреб в забезпеченні економічної безпеки. Під впливом цілого ряду чинників формуються потреби забезпечення економічної безпеки: об'єктивних і суб'єктивних, внутрішніх і зовнішніх, прогнозованих і непередбачуваних. Забезпечення економічної безпеки підприємств не дозволяє, за своєю суттю, зводити дану роботу лише до організації і проведення окремих заходів, а повинно бути продуманим безперервним, цілеспрямованим процесом, який вимагає:

- постійного прогнозування можливих погроз;
- обґрунтування і реалізації ефективних форм і методів створення, вдосконалення і розвитку системи економічної безпеки підприємств;
- безперервного контролю і управління системою;
- комплексного, ефективного використання наявних засобів захисту всіх елементів виробничо-господарської системи відповідно вимогам рівня професійної підготовки персоналу підприємств;
- об'єднання в єдиний, цілісний механізм методів і засобів, які в сукупності в змозі забезпечити безпеку, зберегти і ефективно використовувати фінансові, матеріальні і інформаційні ресурси.

Забезпечення економічної безпеки підприємства є найважливішим завданням стратегічного планування. При його наявності забезпечується така взаємодія із зовнішнім середовищем, яка дозволяє підтримувати її потенціал на рівні, необхідному для нормального функціонування і розвитку підприємства.

Загалом механізм управління фінансово-економічною безпекою підприємства являє собою сукупність його основних принципів, функцій,

методів, прийомів, інструментів і стимулів.

В основі механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства – системне поєднання певних функцій, інструментів, методів та організаційного, нормативно-правового й інформаційно-аналітичного забезпечення, створюваних на базі принципів забезпечення фінансової безпеки, що об'єктивно існують як економічні закономірності, а також формуються суб'єктами управління фінансовою безпекою підприємства для досягнення та захисту його фінансових інтересів.

Даючи характеристику основних елементів механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства, необхідно враховувати таке: вони повинні формуватися зважаючи на його фінансово-економічні інтереси (зростання ринкової вартості підприємства, максимізація прибутку тощо); відображати основні складові управління підприємства; гарантувати систему захисту.

Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства зумовлюється об'єктивно наявним для кожного підприємства завданням забезпечення стабільності функціонування та досягнення головних цілей своєї діяльності.

Механізм забезпечення управління фінансово-економічною безпекою підприємства містить такі складові:

- організаційна структура – це сукупність органів, осіб і служб (відділів), що задіяні в забезпеченні фінансово-економічної безпеки на рівні підприємства;
- сукупність принципів управління фінансово-економічною безпекою підприємства;
- функції управління фінансово-економічною безпекою підприємства;
- методи забезпечення;
- інструменти управління фінансово-економічною безпекою;
- нормативно-правове забезпечення;
- інформаційно-аналітичне забезпечення;
- система моніторингу (діагностики) та оцінки стану і рівня фінансово-

економічної безпеки підприємства. Організаційна складова управління фінансово-економічною безпекою підприємства передбачає склад і підпорядкованість різних елементів, ланок і рівнів управління фінансово-економічною безпекою та наявність необхідного персоналу, наділеного відповідними повноваженнями щодо ведення діяльності з захисту фінансово-економічної безпеки. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства повинно базуватися на таких принципах (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Види та характеристика принципів управління фінансово-економічною безпекою підприємства

Принцип	Характеристика
1	2
Законність	Передбачає дотримання основ чинного законодавства під час забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства
Комплексність	Передбачає створення цілісної системи фінансово-економічної безпеки, направленої на забезпечення захисту інтересів підприємства від різного роду небезпек під час реалізації його фінансово-економічної стратегії
Безперервність	Полягає в постійному, безперервному процесі управління фінансово-економічною безпекою підприємства
Системність побудови	Усі елементи системи управління фінансово-економічною безпекою підприємства повинні бути взаємопов'язані та взаємоузгоджені між собою
Інтегрованість із загальною системою менеджменту	Система управління фінансово-економічною безпекою підприємства повинна бути складовою системи менеджменту підприємства
Інтегрованість із системою управління економічною безпекою підприємства	Система управління фінансово-економічною безпекою підприємства повинна бути органічно інтегрована в загальну систему управління економічною чи фінансовою безпекою підприємства
Спрямованість на стратегічні цілі фінансово-економічного розвитку підприємства	Усі прийняті управлінські рішення не повинні суперечити загальній стратегії фінансово-економічного розвитку підприємства
Плановість	Передбачає організацію діяльності, спрямованої на забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства на основі комплексних програм і планів
Своєчасність та адекватність	Передбачає побудову такої системи фінансової безпеки, яка б могла на ранніх стадіях виявляти різноманітні загрози та вживати заходів із попередження їх негативного впливу на діяльність підприємства

Продовження табл. 3.1

1	2
Оперативність і динамічність управління	Система управління фінансово-економічною безпекою повинна забезпечувати швидку реакцію підприємства на появу реальних і потенційних загроз та своєчасне прийняття відповідних управлінських рішень
Об'єктивність	Управлінські рішення повинні розроблятися з урахуванням об'єктивних економічних законів, на основі глибокого аналізу ситуації з застосуванням наукових методів пізнання
Гнучкість (адаптивність) управління	Система управління фінансово-економічною безпекою підприємства повинна адаптуватися та коригуватися відповідно до змін факторів зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства
Комплексний характер управлінських рішень	Усі прийняті управлінські рішення повинні бути збалансованими, несуперечливими
Неперервність моніторингу зовнішнього середовища підприємства	Передбачає здійснення постійного контролю для своєчасного виявлення та ідентифікації загроз фінансово-економічним інтересам підприємства
Адекватність реагування на окремі загрози фінансовим інтересам	Розробка заходів з реагування на загрози фінансово-економічним інтересам підприємства відповідно до визначених критеріїв, пріоритетної реакції потребують загрози з високою ймовірністю реалізації та(або) з великим обсягом можливої шкоди підприємству
Ефективність прийняла управлінських рішень	Витрати на заходи з ліквідації, нейтралізації чи мінімізації загроз фінансово-економічним інтересам підприємства повинні бути меншими, ніж можливі збитки від їх реалізації
Стимулювання та відповідальність персоналу і керівництва за стан фінансово-економічної безпеки підприємства	Розробка дієвої та ефективної системи стимулів і відповідальності посадових осіб за стан фінансово-економічної безпеки підприємства

Головними функціями управління фінансово-економічною безпекою підприємства як управлінської системи є: організація, аналіз, планування, мотивація та контроль. Організація управління фінансово-економічною безпекою на підприємстві містить у собі необхідність формування організаційної схеми управління фінансово-економічною безпекою, встановлення центрів відповідальності за виконання його завдань; визначення прав, обов'язків, відповідальності керівників і працівників окремих структурних підрозділів за рівень фінансово-економічної безпеки підприємства; організація постійного моніторингу рівня фінансово-

економічної безпеки.

Аналіз рівня фінансово-економічної безпеки підприємства передбачає проведення аналізу його зовнішнього та внутрішнього середовища з метою виявлення загроз його фінансово-економічним інтересам, оцінку загроз за ймовірністю їх реалізації, можливими наслідками для підприємства, а також розрахунок і оцінку основних показників-індикаторів рівня його фінансово-економічної безпеки.

Планування комплексу заходів для забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. На основі проведеного аналізу рівня фінансово-економічної безпеки підприємства здійснюється стратегічне, поточне (тактичне), оперативне планування фінансово-економічної безпеки підприємства. Результатом стратегічного планування має бути стратегія забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Поточне планування включає розробку поточних фінансових планів підприємства, оперативне – короткострокових фінансових планів підприємства.

Мотивація прийняття ефективних управлінських рішень щодо забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства та їх належної реалізації пов'язана з побудовою системи стимулювання та штрафних санкцій для суб'єктів управління фінансово-економічною безпекою підприємства та окремих виконавців прийнятих рішень за досягнення чи недосягнення відповідних цілей управління, нормативних показників фінансово-економічної безпеки, виконання чи невиконання планових завдань.

Контроль за реалізацією прийнятих управлінських рішень у сфері фінансово-економічної безпеки підприємства передбачає здійснення попереднього, поточного та заключного контролю за ходом реалізації рішень у сфері фінансово-економічної безпеки підприємства і включає, зокрема, вибір контрольних показників, виявлення розмірів відхилень за кожним із них та з'ясування їх причин, прийняття рішень про ліквідацію встановлених відхилень.

Методом забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства є спосіб її забезпечення. Метод передбачає наявність інструмента фінансово-економічної діяльності, а саме: відповідної фінансової технології, що використовується в процесі реалізації відповідного методу. Окрім того методичне забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства може включати такі методи, як: техніко-економічні розрахунки, балансовий, економіко-статистичний, економіко-математичний, експертних оцінок, амортизації активів, реінжинірингу, логістики, оптимізації оподаткування, імітаційної гри.

Інструментарій, який повинен забезпечити ефективне управління фінансово-економічною безпекою, можна розділити на дві групи: фінансово-економічні методи (управління прибутком, витратами, капіталом, фінансовий облік, фінансовий аналіз, фінансове планування, фінансове регулювання, страхування тощо) та економічні важелі (прибуток, дохід, фінансові санкції, дивіденди, ціна, фінансове стимулювання, заробітна плата та інші).

Нормативно-правове забезпечення управління фінансово-економічною безпекою посідає вагомe місце в механізмі управління підприємства і передбачає наявність Концепції фінансово-економічної безпеки. Концепція є основою для розробки та реалізації стратегії фінансово-економічної безпеки та прийняття управлінських рішень у цій сфері. Концепція конкретного підприємства має довільну форму, але вміщує головні положення щодо формування та організації управління фінансово-економічною безпекою підприємства.

Важливим елементом механізму управління фінансово-економічною безпекою підприємства є інформаційно-аналітичне забезпечення, яке повинно містити такі дані: якісні та кількісні значення індикаторів фінансової безпеки, наявність або потенційність ризиків і загроз, формалізовані фінансові інтереси та стан їхньої реалізації, стратегічний план забезпечення фінансової безпеки підприємства, якісні та кількісні параметри використання фінансових ресурсів, обсяг останніх, а також джерела їх

надходження, фінансовий план (бюджет).

Формування системи фінансово-економічної безпеки підприємства вимагає оцінювання фінансового стану, здійснення моніторингу використання потенціалу підприємства. Моніторинг (діагностика) і контроль стану та рівня фінансово-економічної безпеки передбачають можливість постійно здійснювати діагностику та контроль фінансового стану підприємства та оцінювати зовнішні фактори, що дозволить на ранній стадії виявити ознаки його кризового розвитку, визначити його масштаби, дослідити основні фактори, що його обумовлюють, розробити заходи з запобігання кризі та попередження банкрутства, здійснювати контроль за реалізацією цих заходів шляхом використання фінансового інструментарію.

Діагностика діяльності підприємства в системі його фінансово-економічної безпеки – це системний аналіз середовища його функціонування за допомогою взаємозалежних і взаємодоповнюючих показників, які відображають стан використання потенціалу підприємства та оцінку рівня безпеки. Результати діагностики є основою прийняття відповідних управлінських рішень.

При цьому поєднання стратегічного й оперативного планування, прогнозування, аналізу, моніторингу, контролю; визначення параметрів, методів та інструментів здійснення фінансової діагностики та своєчасне реагування на зміни показників стану фінансової безпеки та доведення їх до нормативних дозволять забезпечити ефективне управління фінансово-економічною безпекою на підприємстві.

3.3 Шляхи підвищення економічної безпеки на підприємстві

Дослідники проблеми моделювання економічної безпеки суб'єкту господарювання розглядали деякі з перерахованих вище методів, як можливі

способи побудови моделі управління економічною захищеністю суб'єкту господарювання. Однак загальна методологія створення та функціонування СЕБ, якій віддавала б перевагу значна частина дослідників, в даний час не вироблена. Більшість розглянутих нами методологічних підходів спираються на механізм визначення стану економічної захищеності суб'єкту господарювання і розглядають систему управління економічною безпекою як вузький перелік заходів щодо приведенню значень критеріїв економічної безпеки у відповідність пороговим.

Автором одного з найбільш великих досліджень даної проблеми є Гусєв В.С., який пропонує у створенні моделі забезпечення економічної безпеки суб'єкту господарювання спиратися на оцінку стану економічної захищеності для чого, на думку дослідника, необхідно відібрати ключові показники з наступних груп:

1. Рентабельність діяльності (ефективність управління).
2. Платоспроможність та фінансова стійкість (ліквідність).
3. Ділова активність (оборотність коштів).
4. Ефективність використання майна (ринкова стійкість).
5. Інвестиційна привабливість.

Після визначення порогових значень Гусєв В.С. пропонує використовувати «N- мірну параметричну інтерпретацію стану економічної безпеки та фінансової спроможності суб'єкту господарювання», що включає наступні показники:

- рентабельність активів;
- балансовий прибуток;
- коефіцієнт поточної ліквідності;
- коефіцієнт забезпеченості власними коштами;
- число оборотів активів суб'єкту господарювання;
- коефіцієнт чутливості плечу важеля (формула 3.3).

$$K_{\text{ч}} = 3C / KP, \quad (3.1)$$

де ЗС – позикові кошти;

КР – капітал і резерви.

Запропонований Гусєвим В.С. підхід видається позбавленим основної якості, необхідного комплексного методологічного підходу – системності. По суті, запропоновані дослідником методи дозволяють управляти лише фінансовою стійкістю суб'єкту господарювання, ігноруючи ряд значимих для економічної безпеки об'єктів, що втілюють економічні інтереси суб'єкту господарювання. Концепція економічної безпеки суб'єкту господарювання, розроблена Груніну О.С., передбачає інший підхід до моделювання, реалізований у складеному дослідником алгоритмі. Запропоновано комплекс принципів моделей забезпечення безпеки персоналу фірми, основних фондів, конфіденційної інформації. Ці моделі являють собою графічно зображені, взаємопов'язані елементи, зазвичай включають:

- об'єкт безпеки;
- об'єкт загроз;
- джерела загроз;
- загрози;
- способи захисту та ін.

У даному дослідженні зроблена спроба уникнути недоліків попереднього дослідження, однак, моделювання лише трьох об'єктів СЕБ (персоналу фірми, основних фондів, конфіденційної інформації) видається недостатнім для комплексного управління економічною безпекою.

Узагальнюючи результати аналізу методологічних підходів до створення СЕБ інших дослідників, можна зробити висновок про наявність недоліків, виявлених в концепціях авторів – відсутність або недостатньо ефективного використання системного підходу.

Грунін О.С., Гусєв В.С., також як і Клейнер Г.Б., особливу увагу приділяють вивченню ризиків, але розглядають їх окремо від моделювання системи безпеки суб'єкту господарювання.

Важливу роль деякі дослідники проблеми економічної безпеки суб'єкту господарювання (Грунін О.С., Матвіїв М.В. та ін.) відводять ігровим моделям. Вони досить перспективні для невеликих суб'єкту господарювання, але слабо формалізуються, що обмежує їх застосування на великих суб'єкту господарювання з великою кількістю різних трансакцій.

Інші вивчені моделі носять переважно багатокритеріальний лінійний, рейтинговий або евристичний характер.

Особливий інтерес представляють методологічні підходи до забезпечення економічних інтересів суб'єкту господарювання, закладені в українському законодавстві. Видається, що проблема створення СЕБ обговорюється не так широко, як близькі їй питання економічної безпеки суб'єкту господарювання – прогнозування банкрутства, антикризове управління, реформування суб'єкту господарювання. Враховуючи особливе становище України, як держави, що формує і розвиваючого на своїй території ринкові відносини, багато – методологічні та методичні аспекти, вирішення цієї проблеми порушені в підзаконних актах, а так само у відомчій документації.

Так, методичні рекомендації щодо реформи суб'єктів господарювання (організацій), призводять приблизні вимоги до розробки постачальницько-збутової, цінової, фінансової, інвестиційної та кадровій політиці організації.

Методичні рекомендації щодо розкриття інформації про прибуток, що припадає на одну акцію, включають опис та приклади розрахунків, що дозволяють проаналізувати прибуток, що припадає на одну акцію, тим самим демонструючи інвестиційні якості акцій.

Методичні рекомендації з організації постачальницько-збутової діяльності суб'єкту господарювання на основі маркетингу, містять широкий комплекс заходів, пропонованих господарюючим суб'єктам для використання в роботі з організації маркетингової діяльності. Таким чином, можна припустити, що державні органи України в особі виконавчої влади стурбовані проблемою створення суб'єктами господарювання механізмів

захисту їх економічних інтересів, але, враховуючи принцип свободи економічної діяльності, закладений в Конституції України, можуть лише рекомендувати ті чи інші методики для такого захисту.

На службу забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання лягають не тільки функції безпосередньо охорони, забезпечення інформаційної безпеки та участь у кадровій політиці, але також, в тій чи іншій мірі служби забезпечення економічної безпеки беруть участь і в реалізації інших інструментів управління, як фінансових, так і технічних. Зокрема, якщо диверсифікація здійснюється шляхом злиття та поглинання якогось бізнесу, то служба економічної безпеки проводить доцільність цієї діяльності, наслідків цієї угоди і дозволяє суб'єкту господарювання знизити подальші ризики використання даних активів у своїй безпосередній діяльності.

З точки зору фінансового моніторингу, контролінгу та управлінського обліку служба безпеки суб'єкту господарювання може здійснювати додаткові функції для підвищення надійності та достовірності інформації, що збирається, а також подання керівництву інформації одержуваної з конфіденційних джерел. На основі аналізу інструментів і функцій служби економічної безпеки побудована матриця співвідношення інструментів і функцій служби економічної безпеки (табл. 3.2). Таким чином, служба економічної безпеки бере участь у реалізації практично всіх інструментів, тільки в окремих інструментах вона здійснює моніторинг, тобто поточний супровід, або бере участь у укладення договорів, або бере безпосередню участь у забезпеченні економічної безпеки. На підставі таблиці у суб'єкту господарювання з'являється можливість розподілити відповідальність за наслідки реалізації цієї чи іншої загрози.

Розробка моделі економічної безпеки суб'єкту господарювання володіє деякими особливостями, які визначають властивості отриманих моделей, що є оптимізаційними, оскільки дозволяють шукати рішення за критеріями оптимальності; наближеними, оскільки застосування їх не гарантує

отримання єдиного рішення. Таким чином, можна зробити висновок про наявність як позитивних, так і негативних рис, притаманних економіко – математичного моделювання.

Таблиця 3.2

Матриця співвідношення інструментів і функцій служби економічної безпеки

Методи	Моніторинг	Укладення договорів	Безпосередня участь
1	2	3	4
Диверсифікація	•		
Страховання	•	•	
Хеджування	•		
Охорона		•	•
Інформаційна безпека		•	•
Кадрова політика	•		
Фінансовий моніторинг		•	•
Контролінг і управлінський облік	•		
Бюджетування	•		

Видається, що найбільш наочно і точно розкрити сутність СЕБ дозволяє графічне побудова структурно-логічної моделі, яка може бути покладена в основу методології створення та функціонування системи економічної безпеки суб'єкту господарювання. Наведена на рис. 3.2 модель визначає напрямки дії системи, які представлені у вигляді взаємопов'язаних блоків.

Запропонована структурно-логічна модель, створена на основі принципової схеми управління економічною безпекою підприємства, дозволяє розкрити істотні напрямки забезпечення та функціонування системи економічної безпеки суб'єкту господарювання та розробити по кожному з блоків методику створення системи протидії загрозам економічної безпеки, критерії оцінки захищеності економічних інтересів і механізми функціонування системи економічної безпеки підприємства в цілому.

Рис. 3.2 Структурно-логічна модель системи економічної безпеки КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя»

Методологічний підхід до створення системи економічної безпеки КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» полягає у визначенні комплексу методів, застосування яких детерміновано особливостями суб'єкту господарювання та їх спектр різноманітний на різних етапах у реалізації процесу формування системи економічної безпеки[52].

1-й – етап полягає у виявленні загроз економічної безпеки підприємства шляхом виділення напрямів її виробничо-господарської діяльності, в яких виражаються економічні інтереси суб'єкту господарювання. На даному етапі формується комплекс об'єктів системи економічної безпеки підприємства. У процесі реалізації 1-го, етапу можливе застосування різних методів, з яких найбільш переважними є статистичні, аналітичні, інтуїтивно-логічні і евристичні.

Доцільність одного з перерахованих вище методів для підприємства

визначається, виходячи з умов його функціонування. Так, для створення системи економічної безпеки КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя», найбільш адекватно відбивають зовнішню і внутрішню середу, евристичні методи. Якщо ж суб'єкт господарювання має накопичені протягом тривалого часу дані про різні аспекти своєї виробничо-господарської діяльності, найбільший ефект досягається при застосуванні статистичних методів. Аналітичні методи доцільно застосовувати в комплексі з евристичними і статистичними, як метод обробки емпіричної бази. Особливим методом, застосовуваним при створенні системи економічної безпеки підприємства є моделювання, яке на ранніх стадіях дозволяє графічно або математично описати основні властивості об'єкта – організації, з позиції забезпечення її економічної безпеки.

Застосування інтуїтивно-логічних методів переважніше в умовах розробки системи економічної безпеки суб'єкту господарювання для новоствореної організації в, новій, галузі, що стрімко розвивається, або володіючою іншими унікальними відмінностями. Ефективність обраного методу визначається – його адекватністю поставленого завдання, об'єкту і емпіричної бази.

2-й етап створення системи економічної безпеки КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» полягає у визначенні можливості управління погрозами і механізмів протидії їм. На даному етапі найбільш раціональним є застосування аналітичних методів, що дозволяють з достатньою точністю вирішити поставлені завдання. Також необхідно оцінити рівень економічної захищеності суб'єкту господарювання, що дозволить прийняти рішення про доцільності управління загрозою і визначити шляхи забезпечення безпеки.

Наступним, 3-м етапом створення системи економічної безпеки підприємства є розробка механізму прогнозування стану об'єктів, що є зосередженням економічних інтересів суб'єкту господарювання. На основі прогнозування створюється механізм планування системи економічної безпеки аеропорту. На даному етапі реалізуються імітаційні та сценарні

методи прогнозування, засновані на циклічному характері економічних процесів суб'єкту господарювання.

Заключним, 4- м етапом є розробка локальної нормативної бази, що дозволяє впорядкувати функції щодо забезпечення економічної безпеки суб'єкту господарювання і розподілити їх між співробітниками, а також надати юридичну силу системі економічної безпеки суб'єкту господарювання. На даному етапі доцільно оперувати нормативними методами, що встановлюють порогові значення індикаторів економічної безпеки та методами внутрішньо-організаційної нормотворчості, що дозволяють адаптувати чинне законодавство і локальну нормативну базу суб'єкту господарювання для цілей системи економічної безпеки підприємства.

В залежності від мети, цілей, періодичності фінансового аналізу, його об'єкту і результатів науковцями були розроблені цілі комплекси аналітико-оцінних показників, зокрема показники оцінки майнового стану суб'єкту підприємництва, прибутковості, ліквідності, платоспроможності, кредитоспроможності, фінансової стійкості, стабільності, ділової активності, акціонерного капіталу.

Потрібно виділити необхідний комплекс фінансових показників, і водночас врахувати специфіку роботи саме українських підприємств. На мою думку, до такого набору можна віднести такий проблемний показник для України, як коефіцієнт зносу основних засобів. Важливою складовою інтегрального показника фінансової безпеки має бути оцінка показників рентабельності суб'єктів підприємництва, особливо коефіцієнт рентабельності активів, оскільки він дає змогу побачити загальну картину за ступенем прибутковості діяльності компанії, причому в масштабах усього підприємства, а не окремих складових його діяльності.

З метою оцінки ліквідності, кредитоспроможності і платоспроможності необхідно використовувати такі ключові показники: коефіцієнт покриття загальний та коефіцієнт фінансування. Найбільш цікавим, з погляду

фінансово-економічної безпеки суб'єкту підприємництва й оцінки ступеня захищеності від зовнішніх фінансових ризиків є коефіцієнт втрати платоспроможності, оскільки саме він дає уявлення про ступінь теоретичної спроможності виконувати суб'єктом підприємництва свої зобов'язання, у випадку настання певних негативних подій, тобто дає загальну характеристику його захисним фінансовим резервам.

На основі проведеного у 2 розділі даної роботи аналізу показників можна запропонувати наступний перелік коефіцієнтів, що є ключовими при проведенні експрес-аналізу стану фінансової безпеки підприємства (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Ключові показники експрес-аналізу рівня фінансової безпеки суб'єкта підприємництва

Назва коефіцієнту	Економічний зміст	Нормативне значення за основними методиками
1	2	3
Коефіцієнт зносу основних засобів	Характеризує ступінь зношеності основних засобів підприємства	Менше 0,5
Фондовіддача	Характеризує ефективність використання основних засобів	Більше 1
Рентабельність активів	Показує, який прибуток одержує підприємство з кожної гривні, вкладеної в активи. Дозволяє визначити ефективність використання активів підприємства	Більше 0,05
Коефіцієнт оборотності активів	Визначає потенціал компанії по одержанню доходу при існуючих інвестиціях і структурі капіталу	Немає
Коефіцієнт покриття загальний	Характеризує достатність оборотних коштів для погашення своїх боргів	Критичне значення = 2. Значення = 2-2,5 свідчать, що фірма вчасно ліквідує свої борги.
Коефіцієнт фінансування	Визначає співвідношення загальної заборгованості і власного капіталу	Менше 1
Коефіцієнт втрати платоспроможності	Показує, наскільки в силу негативних факторів, можуть бути скорочені надходження коштів, щоб при цьому була можливість здійснювати необхідні платежі	Значення даного коефіцієнта не повинне бути менше 1

Пластун О. Л. у своїй монографії розраховував середні значення основних фінансових показників та типові діапазони за суб'єктами підприємництва сфери матеріального виробництва України (табл. 3.4) [68-70].

Таблиця 3.4

Середні значення основних фінансових показників та типові діапазони за суб'єктами підприємництва сфери матеріального виробництва України

Назва коефіцієнту	Нормативне значення	У середньому за сферою матеріального виробництва	Типовий діапазон
1	2	3	4
Коефіцієнт зносу основних засобів	Менше 0,5	0,48	0,40-0,60
Фондовіддача	Більше 1	2,00	1,00-3,00
Рентабельність активів	Більше 0,05	0,01	-0,02-0,04
Коефіцієнт оборотності активів	Немає	0,84	0,40-1,20
Коефіцієнт покриття загальний	2,0-2,5	1,50	0,80-2,10
Коефіцієнт фінансування	Менше 1	1,02	0,40-1,60
Коефіцієнт втрати платоспроможності	Менше 1	1,04	0,90-1,20

Оскільки, досліджуване нами підприємство є виробничим підприємством, то ми маємо змогу скористатися даною інформацією під час аналізу стану фінансової безпеки КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя».

За основу при побудові кількісної методики оцінки стану фінансової безпеки КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» ми будемо використовувати інтегральний показник, максимальне значення якого складає 100 балів.

Таким чином, зведення наведеного переліку показників в один інтегральний пропонується проводити за наступною формулою 3.2:

$$I = \sum_{i=1}^n \text{MAX}_i \cdot P_i$$

$$P_i = 1; K_i > t_i$$

$$P_i = 0,5; K_i \in t_i$$

$$P_i = 0; K_i < t_i, \quad (3.2)$$

де I – інтегральна оцінка рівня фінансової безпеки;

MAX_i – максимальна кількість балів за i -тим коефіцієнтом;

P_i – поправочний коефіцієнт;

K_i – фактичне значення i -го коефіцієнту.

Оскільки зазначені показники не є рівнозначними при визначенні рівня фінансової безпеки підприємства, то необхідно здійснити розподіл внеску кожного з коефіцієнтів у загальний результат (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Максимальні бальні оцінки в розрізі окремих коефіцієнтів аналізу стану фінансової безпеки для оцінки рівня фінансової безпеки суб'єктів підприємництва

Назва коефіцієнта	Максимальна кількість балів
1	2
Коефіцієнт зносу основних засобів	10
Фондовіддача	10
Рентабельність активів	10
Коефіцієнт оборотності активів	10
Коефіцієнт покриття загальний	20
Коефіцієнт фінансування	20
Коефіцієнт втрати платоспроможності	20
Максимально можлива кількість балів	100

Крім того, необхідно визначити інтервали значень показників за допомогою поправочних коефіцієнтів – та кількість балів, що присвоюється експертом. Вважаю за потрібне ввести три групи поправочних коефіцієнтів: 0; 0.5; 1.

Дані групи слід рознести на три типи оцінки рівня фінансової безпеки – критичний, недостатній, достатній. Розподіл значень за поправочними коефіцієнтами наведений у таблиці 3.6.

Таблиця 3.6

Визначення поправочного коефіцієнту за ключовими показниками аналізу рівня фінансової безпеки для суб'єктів підприємництва сфери матеріального виробництва України

Назва коефіцієнта	Поправочний коефіцієнт		
	0,00	0,50	1,00
1	2	3	4
Коефіцієнт зносу основних засобів	>0,60	0,40-0,60	<0,40
Фондовіддача	<1,00	1,00-2,00	>2,00
Рентабельність активів	<0,00	0,00-0,05	>0,05
Коефіцієнт оборотності активів	<0,50	0,50-0,90	>0,90
Коефіцієнт покриття загальний	<0,80	0,80-1,00; >1,50	1,00-1,50
Коефіцієнт фінансування	>1,10	0,90-1,10	<0,90
Коефіцієнт втрати платоспроможності	<0,85	0,85-1,00	>1,00

На основі методики наведеної Пластуном О. Л. розрахуємо коефіцієнти, що є складовими інтегрованого показника стану фінансової безпеки КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» (табл. 3.7).

Таблиця 3.7

Значення коефіцієнтів-складових інтегрального показника стану фінансової безпеки КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» за період 2017-2018рр.

Показник	Рік	
	2017	2018
1	2	3
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,3054	0,2839
Фондовіддача основних засобів	2,029	1,347
Рентабельність активів	0,31606	0,1293
Коефіцієнт оборотності активів	0,7669	0,3063
Коефіцієнт покриття загальний	21,0652	7,4540
Коефіцієнт фінансування	0,614	1,549
Коефіцієнт втрати платоспроможності	1,025	1,040

Наступним кроком необхідно визначити інтервали значень показників за допомогою поправочних коефіцієнтів (табл. 3.8).

Таблиця 3.8

Визначення поправочного коефіцієнту за ключовими показниками аналізу стану фінансової безпеки для КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» за період 2017 - 2018рр.

Показник	Поправочний коефіцієнт	
	2017	2018
1	2	3
Коефіцієнт зносу основних засобів	1	1
Фондовіддача основних засобів	1	0,50
Рентабельність активів	1	1
Коефіцієнт оборотності активів	0,50	0
Коефіцієнт покриття загальний	1	1
Коефіцієнт фінансування	1	0
Коефіцієнт втрати платоспроможності	1	1

Маючи значення поправочних коефіцієнтів за ключовими показниками аналізу стану фінансової безпеки для КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя», можемо розрахувати інтегрований показник стану фінансової безпеки за 2017- 2018 роки (табл. 3.9).

Таблиця 3.9

Значення інтегрального показника стану фінансової безпеки для КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» за 2017- 2018 рр.

Показник	Рік	
	2017	2018
Коефіцієнт зносу основних засобів	10	10
Фондовіддача основних засобів	10	5
Рентабельність активів	10	10
Коефіцієнт оборотності активів	5	0
Коефіцієнт покриття загальний	20	20
Коефіцієнт фінансування	20	0
Коефіцієнт втрати платоспроможності	20	20
Загальна кількість балів	95	65

На основі отриманих значень інтегрального показника стану фінансової безпеки КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» можна зробити висновки, що для даного підприємства у 2018 році характерним був недостатній рівень фінансової безпеки. Лише у 2017 році стан фінансової безпеки підприємства характеризувався як достатній. Основною причиною недостатнього рівня фінансової безпеки є незадовільне значення коефіцієнту фінансування та погіршення коефіцієнту оборотності активів, а також фондвіддача основних засобів.

Отже, не дивлячись на те, що КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» характеризується достатнім рівнем фінансової безпеки, підприємству необхідно приділяти більше уваги безпеці підприємства в цілому та фінансово-економічній безпеці зокрема. Особливу увагу необхідно приділити питанню оптимізації структури капіталу КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя», оскільки коефіцієнт фінансування перевищує нормативні значення. Значну загрозу несе значення коефіцієнту зносу, особливо тому, що він має тенденцію до зростання. У випадку значного зношення основних засобів можливі перебої функціонуванні підприємства, що може призвести до зменшення обсягу продаж та постачання послуг, зростання обсягу неустойок та штрафів від контрагентів. Окрім того, необхідно приділити увагу більш детальному плануванню витрат підприємства у довгостроковій перспективі, зменшенню незапланованих витрат, що допоможе зупинити негативну тенденцію зменшення рентабельності діяльності підприємства. Запропоновані заходи призведуть до покращення фінансового стану КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя», збільшення його прибутковості та покращення рівня його фінансової безпеки.

ВИСНОВКИ

Згідно з поставленою метою даного кваліфікаційного завдання, було розкрито теоретичні положення щодо складання фінансової звітності.

Було вивчено та проаналізовано нормативно-правове регулювання фінансової звітності підприємства, та формування фінансової звітності в зарубіжних країнах. Було зроблено висновок про існування суттєвих відмінностей в обсязі та змісті фінансової інформації, що підлягає обов'язковому розкриттю, відповідній структурі фінансових звітів, на основі аналізу практики складання фінансової звітності систематизовано склад обов'язкових форм фінансової звітності у зарубіжних країнах.

Було охарактеризовано фінансово-господарську діяльність КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» та з'ясовано, що для даного підприємства у 2018 році характерним був недостатній рівень фінансової безпеки. Лише у 2017 році стан фінансової безпеки підприємства характеризувався як достатній. Основною причиною недостатнього рівня фінансової безпеки є незадовільне значення коефіцієнту фінансування та погіршення коефіцієнту оборотності активів, а також фондвіддача основних засобів. Аналіз рентабельності за усіма показниками показує негативні результати та має тенденцію до зниження, що свідчить про нерентабельну його діяльність.

Забезпечення економічної безпеки в умовах ринку неможливе без оперативного використання достовірної інформації для потреб управління. Переймаючи досвід країн із ринковою економікою, можна порадити запровадження системи внутрішнього контролінгу, що буде обслуговувати управлінський процес та систематично досліджувати всі елементи планування, обліку, аналізу та контролю, в тому числі фінансової звітності. Це дасть можливість оптимального вибору оперативних та стратегічних

напрямів діяльності, якісного управління процесом досягнення кінцевих цілей і результатів діяльності. Отже, для забезпечення економічної безпеки бізнесу запровадження і подальше функціонування дієвого та науково обґрунтованого механізму внутрішньогосподарського контролю з використанням системи контролінгу забезпечить досягнення бажаних результатів. В роботі було розроблено практичні рекомендації, щодо удосконалення економічної безпеки на підприємстві.

Розроблено метод сприяння забезпечення економічної незалежності і ефективності функціонування, шляхом застосування запропонованої системи критеріїв оцінки економічної та фінансової безпеки підприємства.

На основі вивчених методів забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства, в роботі було запропоновано матрицю співвідношення інструментів та функцій служби економічної безпеки підприємств, яка, на відміну від існуючих, враховує методи диверсифікації, страхування, хеджування, інформаційної безпеки, фінансового моніторингу, контролінгу, управлінського обліку, бюджетування та інших, що дозволяє поєднати функції управлінського обліку, фінансового моніторингу, контролінгу в роботі служби економічної безпеки.

Аналіз наявних підходів до визначення категорійно-понятійного апарату системного дослідження питань економічної безпеки дав змогу розглянути цю економічну категорію у взаємозв'язку з системою бухгалтерського обліку та зокрема фінансовою звітністю. Під економічною безпекою підприємства розуміють збереження майна та інформації підприємства відповідно до обраної стратегії та принципу безперервності діяльності. Інформаційні системи управління підприємством, серед яких ключове місце належить системі бухгалтерського обліку, повинні організовуватися таким чином, щоб забезпечувати стратегічне і тактичне планування діяльності та унеможливити використання інформації не за призначенням, що слугуватиме основою концепції економічної безпеки підприємства.

Забезпечення фінансового складника економічної безпеки передбачає уникнення таких факторів, як ухилення від сплати податків, несплата податків через втрату ліквідності, порушення касової і платіжної дисципліни, незадовільний стан розрахунків із контрагентами тощо. Саме ці фактори можуть загрожувати фінансовій безпеці підприємства і саме завдяки бухгалтерській інформації можуть бути визначені ризики виникнення цих загроз.

Рівень сучасної конкуренції вимагає від вітчизняних суб'єктів господарювання підвищення якості структури і методів управління.

Проведені дослідження дають можливість сформулювати низку узагальнюючих теоретичних положень, які характеризують зміст економічної безпеки як багатоаспектної економічної категорії, що потребує наукового обґрунтування.

Наукові проблеми, які вирішуються при проведенні досліджень в галузі економічної безпеки підприємства, складні й багатовекторні. Вони охоплюють практично всі сторони діяльності суб'єктів господарювання. Відтак, обґрунтовано доцільність розгляду проблематики економічної безпеки у трьох взаємозалежних аспектах: перший – організація та забезпечення функціонування системи економічної безпеки підприємства; другий – організація процесів із забезпечення економічної безпеки підприємства та оцінювання діяльності суб'єктів, що їх здійснюють; третій – оцінювання стану та рівня економічної безпеки.

Підвищена увага суспільства до проблем економічної безпеки обумовлена насамперед посиленням загроз і ризиків у суспільно-політичному й економічному житті, що мають глобальний характер. Тому перед нами постає нагальне завдання формування теорії економічної безпеки підприємства, що дала б змогу здійснити наукове обґрунтування її змісту та завдань, які мають вирішувати фахівці з економічної безпеки.

У сучасному розумінні наука про економічну безпеку підприємства – це сукупність наукових знань, що поєднують різні концепції економічної

безпеки, її категоріальний апарат, методологію досліджень. Попри це, понятійно-категоріальний апарат економічної безпеки підприємства є неусталеним, а його змістовне наповнення – незавершеним. Узагальнення теоретичних підходів до сутності економічної безпеки підприємства дало змогу пояснити її еволюцію і обґрунтувати необхідність переходу від семантичної та статичної фаз у розумінні економічної безпеки (які визначаються як стан захищеності підприємства від впливу загроз, чи стан найбільш ефективного управління ресурсами) до динамічної фази, що характеризується ефективністю здійснення процесів із забезпечення такого стану.

Аналіз методологічного підґрунтя формування науки про економічну безпеку засвідчив відсутність системного уявлення про неї в сучасній економічній теорії. Це пов'язано з тим, що проблематика економічної безпеки виходить за межі суто економічних досліджень і знаходить відображення в системі психологічних, соціологічних, юридичних наук. Відтак, доведено необхідність міждисциплінарного вивчення проблем економічної безпеки підприємств, що передбачає імплементацію в систему економічних методів і принципів організації економічних досліджень, прийомів та методів, характерних для психології, соціології, безпекознавства, правознавства тощо.

Проблема методичного забезпечення процесу оцінки фінансової безпеки підприємств залишається невирішеною. Необхідно визначити складові фінансової безпеки підприємства, здійснити відбір індикаторів для визначення їх стану, надати індикаторам вагових коефіцієнтів та сформувати методику визначення інтегрального індексу фінансової безпеки підприємства з урахуванням впливу зовнішнього середовища, що дасть змогу приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо аналізу, відвернення та нейтралізації реальних і потенційних загроз.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Поплавська Ж. В., Цмоць О.І. Аналіз методів оцінки ризиків і структура системи раннього попередження та реагування. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*, 2008. №4. С.83-91.
2. Корчак В. С. Переваги складання фінансової звітності за міжнародними стандартами. URL: <http://konf.amsfo.com.ua/perevagi-skladannya-finansovoї-zvitnosti-za-mizhnarodnimi-standartami/>.
3. Пасько О.В. Рада з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку як ключовий суб'єкт глобального управління в сфері обліку: проблема легітимності. URL: <http://magazine.faaф.org.ua/rada-z-mizhnarodnih-standartiv-buhgalterskogo-obliku-yak-klyuchoviy-sub-ekt-globalnogo-upravlinnya-v-sferi-obliku-problema-legitimnosti.html>. – Назва з екрану.
4. Піддубна К.С., Тимчина Л.І. Впровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні. URL: http://www.rusnauka.com/36_PWMN_2010/Economics/76294.doc.htm. – Назва з екрану.
5. Ціцька Н. Є. Етапи впровадження міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні. *Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна*. - 2014. - Вип. 46. - С. 182-185. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlca_ekon_2014_46_37.
6. Шипіна С. Б. Зарубіжний досвід розкриття інформації про фінансові результати у фінансовій звітності за МСФЗ. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки*. 2016. №17(4). С.147-150. URL:[http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2016_17\(4\)__38](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2016_17(4)__38).
7. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку
8. Стан та перспективи розвитку економіки України в умовах глобалізації: теорія та практика / за ред. д.е.н., професора О. О. Непочатенко.

Умань: Видавничо-поліграфічний центр “Візаві”. 2014. Частина 2. 324 с.;

9. Кони́на О. В. Финансовая диагностика: учебное пособие. Волгоград: ВГТУ, 2008. 180 с

10. Райзберг Б.А., Лозовський Л.Ш., Стародубцева Є.Б. Сучасний економічний словник: 3-тє вид., доп. – М.: ІНФРА-М, 2002. 480 с.

11. Методические рекомендации относительно подготовки аудиторских заключений при проверке открытых акционерных обществ и предприятий-эмитентов облигаций (кроме коммерческих банков), одобрены АПУ 21.02.2001г., протокол № 99. Все о бухгалтерском учете. 2007. № 102. с. 6 -16.

12. Коласс Б. Управление финансовой деятельностью. Учебное пособие. М.: ЮНИТИ, 2007. 220 с

13. Beaver W.H. Financial Ratios and Predictions of FailureV/Empirical Research in Accounting Selected Studies, Supplement to Journal of Accounting Research. 1996.

14. Левицька С.О., Звітність підприємств: Навч. посібник. - Рівне: НУВГП, 2008. – 315с.

15. Давиденко Н.М., Фінансовий менеджмент: Підручник. - К.: ТОВ “Задуга”, 2012. - 516 с.;

16. Конституция Украины. – Киев: Юрид. лит., 1996. – 50с.

17. Концепція Національної стратегії соціальної відповідальності бізнесу в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// svb.org.ua/](http://svb.org.ua/).

18. Трачова Д.М., Сахно Л.А. Перехід на Міжнародні стандарти обліку і звітності: проблеми і перспективи / Д.М. Трачова, Л.А. Сахно // Публікація студ. УДК 657.4:657.633; Таврійський державний агротехнічний університет.

19. Панков Д.А. Финансовый кризис и бухгалтерский учет: взгляд Беларуси / Д.А. Панков // Проблемы теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу: міжнародний збірник наукових праць. – 2009. – Вип. 1 (13). – С. 31-48.]

20. Хомин П. Облікове забезпечення звітності про фінансові результати

має бути методологічно обґрунтованим / П. Хомин // Бухгалтерський облік і аудит. – 2004. – № 6. – С. 9-15.

21. Чебанова Н.В. Фінансова звітність підприємств: [навчальний посібник] / Н.В. Чебанова, Т.Я. Чупир, Ю.А. Василенко. – Харків: Фактор, 2006. – 444 с.

22. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: [підручник] / Н.М. Ткаченко; 3-є вид., доп. і перероб. – К.: Алерта, 2008. – 926 с.

23. Корчак В. С. Переваги складання фінансової звітності за міжнародними стандартами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://konf.amsfo.com.ua/perevagi-skladannya-finansovoi-zvitnosti-za-mizhnarodnimi-standartami/>. – Назва з екрану.

24. Міжнародні стандарти фінансової звітності. Концептуальна основа фінансової звітності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/news/view/mizhnarodni-standarty-finansovoi-zvitnosti-versiia-perekladu-ukrainskoiu-movoiu---rik?category=bjudzhet>. – Назва з екрану.

25. Впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності: Краща світова практика, українські реалії та досвід країн СНД [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nabu.ua/upload/file/msfo.pdf> – Назва з екрану.

26. Нормативно-методичне забезпечення бухгалтерського обліку в умовах застосування міжнародних стандартів фінансової звітності / за заг. ред. Л. Г. Ловінської. – К. : ДННУ «Акад. фін. управління», 2013. – 294 с.

27. Перелік країн, що застосовують МСФЗ. URL: <http://msfz.minfin.gov.ua/uk/IfrsOtherCountries/AboutIFRSInOtherCountries/Pages/ListCountriesUsingIFRS.aspx>. – Назва з екрану.

28. Соловьева О.В. Международная практика учета и отчетности: учебник / О.В. Соловьева. – М.: ИНФА-М, 2004. – 332 с.

29. www.minfin.gov.ua – Міністерство фінансів України.

30. <http://zp.gov.ua/uk/organizations/item/76/>

31. Пойда-Носик Н.Н. Науково-методичні підходи до оцінки рівня

фінансової безпеки підприємства. / Н.Н. Пойда-Носик // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. - 2013. - Випуск 1. - Т. 1. - С. 288-292.

32. Сусіденко О.В. Методи оцінки забезпечення рівня фінансової безпеки суб'єктів господарювання. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. – 2015. – Випуск 11, том 1. – С.74-79.

33. Фінансове забезпечення розвитку підприємства: монографія/І.О. Бланк, Л.О. Лігоненко, М.М. Гуляєва та ін; за ред. І. О. Бланк. - К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2011. - 344с.

34. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення [Текст] : монографія / Т. Г. Васильців, В. І. Волошин, О. Р. Бойкевич, В. В. Каркавчук ; за ред. Т. Г. Васильціва. – Львів : Ліга-Прес, 2012. – 386 с.

35. Хрущ Н. А. Методичні підходи до оцінки рівня економічної безпеки підприємства / Н. А. Хрущ, Л. В. Ваганова // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2012. – № 2. – Т. 2. – С. 65-68.

36. George A. Steiner. Strategic Factors in Business Success / George A. Steiner. New York: New York Financial Executives Research Foundation, 1969. – 20 p.

37. Гавришко Н. Взаємозв'язок економічних понять: фінансовий стан підприємства, платоспроможність, фінансова стійкість, ліквідність: Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ, Серія: Економічні науки, №4/2013 398 [Електронний ресурс] / Н. Гавришко, С. Ярощук // Наукові записки. – 2006. – №15. – Режим доступу: http://www.library.tane.edu.ua/images/nauk_vydannya/h5XLtK.pdf.

38. Методические рекомендации по выявлению признаков неплатежеспособности предприятий и признаков действий по сокрытию банкротства, фиктивного банкротства или доведения до банкротства, утверждены приказом министерства экономики Украины от 19.01.06 №14 //

Все о бухгалтерском учете. – 2007. - № 102. – с. 6 -16

39. Оптнер С. Системный анализ решения деловых и промышленных проблем. — М., 1997, 548 с

40. Долінський Л., Сащук Д. Оцінка надійності підприємств: теоретико-методологічний підхід//Фінанси України. - №1. – 2008р. – с.108-117

41. Сусіденко О. В. Фінансова безпека підприємства: теорія, методи, практика : моногр. Київ : Центр навчальної літератури, 2016. 128 с

42. Філіппова С.В. Система фрмування і забезпечення економічної безпеки підприємства / С.В. Філіппова, О.С. Дашковський // ЕКОНОМІКА: реалії часу. - 2012. - №2(3). - С .17-23.

43. Gerald D. Bell. Organizations and the External Environment / D. Bell Gerald // op. cit.: McGuire, 1997. 260 p.

44. Шемаєва Л.Г. Визначення властивостей ресурсного забезпечення економічної безпеки підприємства / Л. Г. Шемаєва, О.М. Ляшенко // фінанси України. – 2012. – № 10. – С. 76-84.

45. Ортинський В.Л., Керницький І.С., Живко З.Б. Економічна безпека підприємств, організацій та установ: Навч. пос. - К.: Правова єдність, 2014 - 544с.

46. Проект «Концепція фінансової безпеки України». Розробники: д.е.н. Барановський О.І., кандидати економічних наук Блащук Ю.О., Пузряк М.І., Новошинська Л.В., Резнікова О.О., Романченко О.В., Стасюк Ф.Ф., Фещенко В.В. [Електронний ресурс] – Режим доступу : www.ufin.com.ua

47. Барановський О. І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення). Київ : Національний торговельно-економічний університет. 2004. 759 с.

48. Мартюшева Л. С. та ін. Методичний підхід до діагностування рівня фінансової безпеки суб'єкту господарювання. У кн.: «Теоретико-методичне забезпечення управління фінансовою діяльністю підприємств: монографія» Харків : АДВА, 2009. С.54-66.

49. Орлик, О. В. Економічна безпека підприємства: властивості, стратегія та методи забезпечення. *Економічна безпека в умовах глобалізації світової економіки* : колективна монографія у 2т. Дніпропетровськ : «ФОР Дробязко С.І.», 2014. Т. 2. С. 176-182.

50. Ортинський В. Л. та ін. Економічна безпека підприємств, організацій та установ. URL:http://pidruchniki.com/1822061151265/ekonomika/osnovi_ekonomichnoyi_bezpeki_pidpriyemstva.

51. Логутова, Т. Г. Економічна безпека підприємства: сутність, завдання та методи забезпечення. Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. 2011. Т. 2. С. 204-207.

52. Чаговець Л.О. Моделі оцінки та аналізу економічної безпеки підприємства: Автореферат. Харків, 2015, 392 с.

Додаток А

Таблиця А 1.1

Перелік нормативно-правового забезпечення, яке регулює складання і
подання фінансової звітності

з/ п	Назва документу	Затверджено	Призначення
1	2	3	4
1	Перелік видів діяльності, щодо яких складається зведена фінансова звітність	Наказ Міністерства фінансів України від 24.02.2000 р. № 37	Встановлює перелік видів діяльності щодо яких складається зведена фінансова звітність
2	Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку	Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88	Встановлює порядок створення, прийняття і відображення у бухгалтерському обліку, а також зберігання первинних документів, облікових реєстрів, бухгалтерської звітності
3	План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій	Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 із змінами і доповненнями	Є переліком рахунків і схем реєстрації та групування на них фактів фінансово-господарської діяльності (кореспонденція рахунків) у бухгалтерському обліку
4	Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій	Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 із змінами і доповненнями	Встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації
5	План рахунків бухгалтерського обліку активів, зобов'язань і господарських операцій суб'єктів малого підприємництва	Наказ Міністерства фінансів України від 19.04.2001. № 186 із змінами і доповненнями	Є переліком рахунків і схем реєстрації та групування на них фактів фінансово-господарської діяльності (кореспонденція рахунків) СМП у БО
6	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"	Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013р. № 73 із змінами і доповненнями	Визначаються мета, склад і принципи підготовки ФЗ та вимоги до визнання і розкриття її елементів
7	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 "Консолідована фінансова звітність"	Наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013р. № 628 із змінами і доповненнями	Визначається порядок складання консолідованої ФЗ та загальні вимоги до розкриття інформації щодо складання консолідованої ФЗ
8	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 "Звіт про ФЗ"	Наказ Міністерства фінансів України від 31.03.1999 р. № 87 із змінами і доповненнями	Втрапив чинність з 01.01.2013р.
9	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 "Звіт про рух грошових коштів"	Наказ Міністерства фінансів України від 31.03.99 р. № 87 із змінами і доповненнями	Втрапив чинність з 01.01.2013р.
10	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 5 "Звіт про власний капітал"	Наказ Міністерства фінансів України від 31.03.1999 р. № 87 із змінами і доповненнями	Втрапив чинність з 01.01.2013р.
11	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 "Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах"	Наказ Міністерства фінансів України від 28.05.1999 р. № 137 із змінами і доповненнями	Визначається порядок виправлення помилок, внесення та розкриття інших змін у фінансовій звітності

Продовження Додатку А 1.1

1	2	3	4
12	Примітки до річної фінансової звітності	Наказ Міністерства України від 29.11.2000 р. № 302 із змінами і доповненнями	Розкривається інформація щодо: - кожної групи нематеріальних активів і основних засобів; - виправлення помилок, які мали місце в попередніх періодах; - кожної групи капітальних і фінансових інвестицій; - грошових коштів; - забезпечень; - методи оцінки і Балансової вартості запасів; - переліку суми дебіторської заборгованості, а також методу визначення величини резерву сумнівних боргів; - нестач і втрат від псування цінностей; складу і суми витрат.
13	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби"	Наказ Міністерства України від 27.04.2000 р. № 92 із змінами і доповненнями	Визначає методологічні засади формування в БО інформації про ОЗ, інші необоротні МА та незавершені капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи, а також розкриття інформації про них у фінансовій звітності.
14	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 "Нематеріальні активи"	Наказ Міністерства України від 18.10.1999 р. № 92 із змінами і доповненнями	Визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про нематеріальні активи і незавершені капітальні інвестиції в нематеріальні активи та розкриття інформації про них у фінансовій звітності.
15	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси"	Наказ Міністерства України від 20.10.1999 р. № 246 із змінами і доповненнями	Визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про запаси і розкриття її у фінансовій звітності
16	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 "Дебіторська заборгованість"	Наказ Міністерства України від 08.10.1999 р. № 237 із змінами і доповненнями	Визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про запаси і розкриття її у фінансовій звітності
17	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 "Зобов'язання"	Наказ Міністерства України від 31.01.2000 р. № 20 із змінами і доповненнями	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про зобов'язання та її розкриття у фінансовій звітності
18	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 "Фінансові інвестиції"	Наказ Міністерства України від 26.04.2000 р. № 91 із змінами і доповненнями	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про фінансові інвестиції, операції із спільної діяльності та її розкриття у фінансовій звітності
19	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 "Фінансові інструменти"	Наказ Міністерства України від 30.11.2001 р. № 559 із змінами і доповненнями	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про фінансові інструменти та її розкриття у фінансовій звітності
20	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 "Оренда"	Наказ Міністерства України від 28.07.2000 р. № 181 із змінами і доповненнями	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про оренду та її розкриття у фінансовій звітності
21	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 "Дохід"	Наказ Міністерства України від 29.11.1999 р. № 290 із змінами і доповненнями	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації доходи підприємства та її розкриття у фінансовій звітності

Продовження Додатку А 1.1

1	2	3	4
22	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати"	Наказ Міністерства України від 31.12.1999 р. № 318 із змінами і доповненнями	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття у фінансовій звітності
23	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 "Податок на прибуток"	Наказ Міністерства України від 28.12.2000 р. № 353 із змінами і доповненнями	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати, доходи, активи і зобов'язання з податку на прибуток та її розкриття у фінансовій звітності
24	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 "Будівельні контракти"	Наказ Міністерства України від 28.04.2001 р. № 205 із змінами і доповненнями	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати, доходи, пов'язані з виконанням будівельних контрактів, та її розкриття у фінансовій звітності. Не застосовується підприємствами, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності.
25	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 "Об'єднання підприємств"	Наказ Міністерства України від 07.07.1999 р. № 163 із змінами і доповненнями	Визначає порядок відображення в обліку і звітності придбання інших підприємств та/або об'єднання видів їх діяльності, гудвілу, який виник при придбанні, а також розкриття інформації про об'єднання підприємств та/або видів їх діяльності.
26	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 20 "Консолідована фінансова звітність"	Наказ Міністерства України від 30.07.1999 р. № 176 із змінами і доповненнями	Втрапив чинність з 01.01.2013р.
27	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 "Вплив змін валютних курсів"	Наказ Міністерства України від 10.08.2000 р. № 193 із змінами і доповненнями	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про операції в іноземних валютах та відображення показників статей фінансової звітності господарських одиниць за межами України в грошовій одиниці України
28.	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 22 "Вплив інфляції"	Наказ Міністерства України від 28.02.2002 р. № 147 із змінами і доповненнями	Визначає порядок коригування фінансової звітності, яка оприлюднюється, на вплив інфляції та загальні вимоги до розкриття інформації про неї у Примітках до фінансової звітності
29	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 23 "Розкриття інформації щодо пов'язаних сторін"	Наказ Міністерства України від 18.06.2001 р. № 303 із змінами і доповненнями	Визначає методологічні засади формування інформації про операції пов'язаних сторін та її розкриття у фінансовій звітності
30	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 24 "Прибуток на акцію"	Наказ Міністерства України від 16.07.2001 р. № 344 із змінами і доповненнями	Визначає методологічні засади формування інформації про чистий прибуток на одну просту акцію та її розкриття у фінансовій звітності
31	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 "Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва"	Наказ Міністерства України від 25.02.2000 р. № 39 із змінами і доповненнями	Установлює зміст і форму ФЗ суб'єкта малого підприємництва в складі Балансу і Звіту про фін. рез. та порядок заповнення його статей, а також зміст і форму Спрощеного ФЗ суб'єкта малого підприємства в складі Балансу і Звіту про фін. рез. та порядок заповнення його статей
32	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 "Виплати працівникам"	Наказ Міністерства України від 28.10.2003 р. № 601 із змінами і доповненнями	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації (у грошовій і не грошовій формах) за роботи, виконані працівниками, та її розкриття у фінансовій звітності

Продовження Додатку А 1.1

1	2	3	4
33	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27"Діяльність, що припиняється"	Наказ Міністерства України від 28.10.2003 р. № 601 із змінами і доповненнями	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про діяльність, що припиняється, та її розкриття у фінансовій звітності
34	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 "Зменшення корисності активів"	Наказ Міністерства України від 24.12.2004р. № 817 із змінами і доповненнями	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про зменшення корисності активів та її розкриття у фінансовій звітності
35	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 29"Фінансова звітність за сегментами"	Наказ Міністерства України від 19.05.2005р. № 412 із змінами і доповненнями	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи, витрати, фінансові результати, активи і зобов'язання звітних сегментів та її розкриття у фінансовій звітності
36	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30"Біологічні активи"	Наказ Міністерства України від 18.11.2005р. № 790 із змінами і доповненнями	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про біологічні активи і про одержані в процесі їх біологічних перетворень додаткові біологічні активи й сільськогосподарську продукцію та розкриття інформації про них у фінансовій звітності
37	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31"Фінансові витрати"	Наказ Міністерства України від 28.04.2006р. № 415 із змінами і доповненнями	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про фінансові витрати та її розкриття у фінансовій звітності
38	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 32 "Інвестиційна нерухомість"	Наказ Міністерства України від 02.07.2007р. № 779 із змінами і доповненнями	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про інвестиційну нерухомість та її розкриття у фінансовій звітності
39	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 33 "Витрати на розвідку запасів корисних копалин"	Наказ Міністерства України від 26.08.2008р. № 1090 із змінами і доповненнями	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати на розвідку та визначення обсягів і якості запасів корисних копалин та її розкриття у фінансовій звітності
32	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 "Виплати працівникам"	Наказ Міністерства України від 28.10.2003 р. № 601 із змінами і доповненнями	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації (у грошовій і не грошовій формах) за роботи, виконаній працівниками, та її розкриття у фінансовій звітності
33	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27"Діяльність, що припиняється"	Наказ Міністерства України від 28.10.2003 р. № 601 із змінами і доповненнями	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про діяльність, що припиняється, та її розкриття у фінансовій звітності
34	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 "Зменшення корисності активів"	Наказ Міністерства України від 24.12.2004р. № 817 із змінами і доповненнями	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про зменшення корисності активів та її розкриття у фінансовій звітності
35	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 29"Фінансова звітність за сегментами"	Наказ Міністерства України від 19.05.2005р. № 412 із змінами і доповненнями	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи, витрати, фінансові результати, активи і зобов'язання звітних сегментів та її розкриття у фінансовій звітності
36	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30"Біологічні активи"	Наказ Міністерства України від 18.11.2005р. № 790 із змінами і доповненнями	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про біологічні активи і про одержані в процесі їх біологічних перетворень додаткові біологічні активи й сільськогосподарську продукцію та розкриття інформації про них у фінансовій звітності

Продовження Додатку А 1.1

1	2	3	4
37	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31 "Фінансові витрати"	Наказ Міністерства України від 28.04.2006р. № 415 із змінами і доповненнями	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про фінансові витрати та її розкриття у фінансовій звітності
38	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 32 "Інвестиційна нерухомість"	Наказ Міністерства України від 02.07.2007р. № 779 із змінами і доповненнями	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про інвестиційну нерухомість та її розкриття у фінансовій звітності
39	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 33 "Витрати на розвідку запасів корисних копалин"	Наказ Міністерства України від 26.08.2008р. № 1090 із змінами і доповненнями	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати на розвідку та визначення обсягів і якості запасів корисних копалин та її розкриття у фінансовій звітності
40	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 34 "Платіж на основі акцій"	Наказ Міністерства України від 30.12.2008р. № 1577 із змінами і доповненнями	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про операції, платіж за якими здійснюється на основі акцій з використанням інструментів власного капіталу та/або коштів (інших активів), а також її розкриття у фінансовій звітності
41	Положення бухгалтерського обліку "Податкові різниці"	Наказ Міністерства України від 25.01.2011р. № 27 із змінами і доповненнями	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про податкові різниці та її розкриття у фінансовій звітності
40	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 34 "Платіж на основі акцій"	Наказ Міністерства України від 30.12.2008р. № 1577 із змінами і доповненнями	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про операції, платіж за якими здійснюється на основі акцій з використанням інструментів власного капіталу та/або коштів (інших активів), а також її розкриття у фінансовій звітності
41	Положення бухгалтерського обліку "Податкові різниці"	Наказ Міністерства України від 25.01.2011р. № 27 із змінами і доповненнями	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про податкові різниці та її розкриття у фінансовій звітності

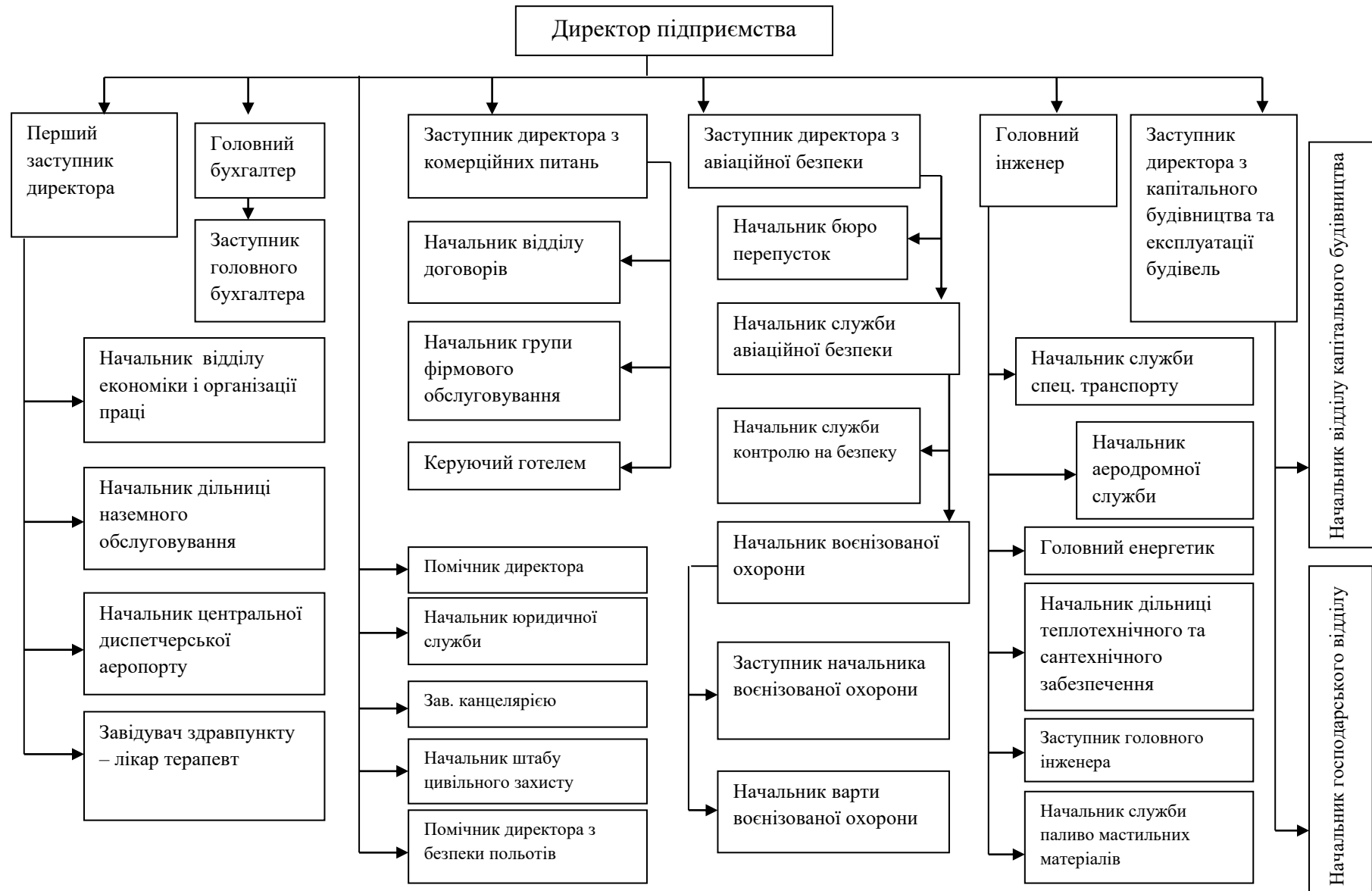

Рис. Б 2.1 Організаційна структура управління КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя»